

Alp 434

Kaina 30 ct.

KARYS

LIETUVOS KARIŲ
SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

45 (493) nr.

1928 m. lapkričio m. 1 — 7 d.

X metai.

**GARBĖ
KARŽYGIAMS, KURIE ŽUVO
DĖL TĖVYNĖS!**

Paminklo atidengimas Baisogalėj žuvusiems dėl Lietuvos laisvės. Karėj — paminklas prieš patį atidengimą; tribūnoj laiko
prieš atidengimą ministras pirmininkas ir kiti krašto apsaugos ministro pareigas prof. A. Voldemaras. Dėš ir eį — paminklas po
atidengimo su šaulių garbės sargyba (aprašymas, žiūrėk. str. „Dar vienos istorijos lapas“).

Kovose dėl laisvės

Pazliuriu — taip linksmas laukas,
Zalūmynai saulėn kyla
Ir vabzdžiai pūkus vejoja,
Tartum puoštu giedria tylą.

Paiklausau — širdis nullidus
Ir miltis ant karstų ryto.

Zūsta broilai, gelbi šali,
Neša tautai atgijimą.

Pamaštau — man vėl malonu,
Vėl ramu, kad žemės sūnūs
Ir skausmuose, ir su saule
Mena Lietuvos gallūnus.

1919. IX. 13.

F. Kirša

VĒLINĒS.

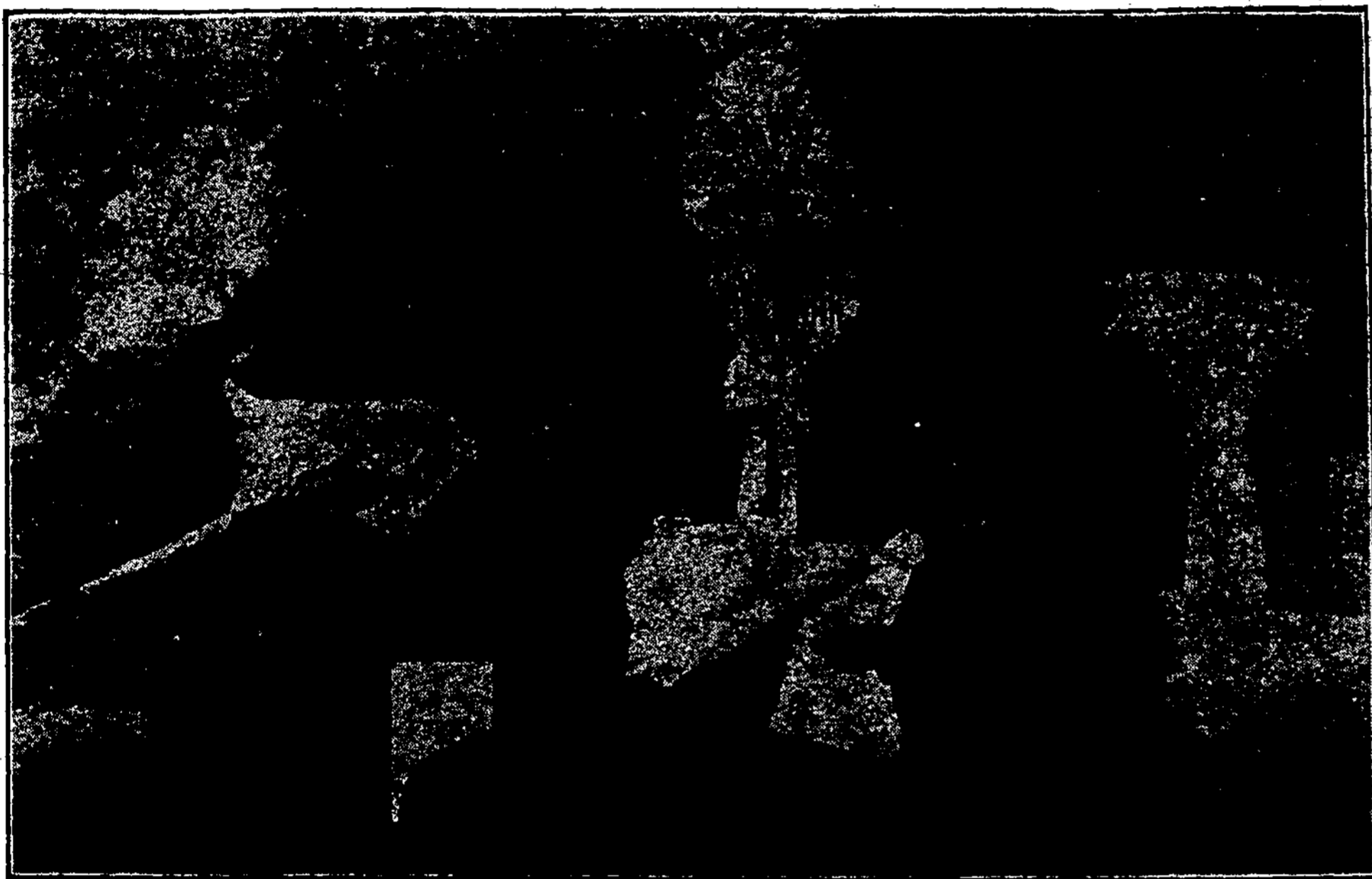
„Užmigot jūs amžiams, arai karingleji,
Užmigot nuo priešo durtuvų žiaurių...“

Vėlinės — bendravimo šventė, bendravimo gyvųjų su mirusiais. Per Vėlines visi skuba į kapines, į savų tėvų, vaikų, giminių, draugų, viršininkų, valdinių ir pažįstamų amžino poilsio vietą. Tą dieną visi bent savo mintimis stengiasi atsiminti tuos, kurių gyvenimo siūlas negailastingos mirties yra jau perkirstas. Mes, gy-

vieji, paskendę žemiškuose reikaluose, tą dieną prisimenam brangius mums asmenis, atsisveikinusių su gyvenimu ir persikėlusius į kitą, gal geresnį, pasaulį.

Be kitų brangių mums asmenų, tą dieną su ypatinga pagarba atsimenam visus mirusius už mūsų krašto laisvę ir nepriklausomybę, už mus pačius. Iš jų kapų simboliškai plaukia į gyvųjų tautos sūnų ir dukterų širdis palaiminimas geriems darbams ir paraginimas būti dorais ir gerais tautos ir valstybės nariais, piliečiais. Klausykime to balso. Nulenkime prieš juos savo galvas ir prisiekime taip dirbti ir gyventi, kad iš tikrųjų būtume verti žuvusių karžygių paaugoto kraujo.

Vienas šių laikų rašytojas, aktingai dalyvavęs paskutiniajame kare, Vėlinių dieną minėdamas žuvusius karius, tarp kitko rašo, kad kare baisiausias dalykas yra ne mūšiai, kada matomas ar ne-

Už Vilnių žuvę karžygiai.

Dar vienos istorijos lapas.

Kėdainių apskrityje, Vilniaus—Kauno—Mintaujos ir Raseinių—Panevėžio vieškelio kryžkely yra senas Baisogalos miestelis. Vietos žmonių padavimai sako, kad čia senovės laikais Lietuvos priešams buvęs baisus galas, kad nuo to ir pats miestelis gavęs Baisogalos pavadinimą. Čia didžiojo karo metų ėjo smarkūs mūšiai. Miesteliui keletą kartų teko pereiti iš rankų į rankas tai vokiečiams, tai rusams. Būta daug aukų. Tai liudija didelės brolių kapinės (1 klm. nuo miestelio). Nuo gaisro nukentėjo beveik trečdalis miestelio trobesių.

Kovų dėl Lietuvos Nepriklausomybės Baisogalai taip pat teko patirti.

1919 metų pradžioje, vos spėjus iš Baisogalos apylinkės keletui mūsų savanorių išvykti į organizuojamą Kėdainiuose Lietuvos kariuomenės savanorių būrį, kai besiveržianti į Lietuvos gilumą raudonarmiečių kariuomenės banga pasiekė Baisogalą. Čia jie, užgrobę savivaldybės įstaigas, pradėjo seimininkauti. Prasidėjo kvotos, konfiskavimai, rekvizicijos, areštai... Žmonės dejavo, kentė ir laukė ateinant Lietuvos savanorių, kurie išvaduotų iš bolševikų verguves. Kėdainių apskrities savanorių būrys, vokiečių padedamas, kovo mėn. 4 d. puolė Baisogalą. Raudonarmiečių Baisogaloje būta daugiau. Kautynės nuaitės iki vakaro. Raudonarmiečiai neislaikė ir bėgo Seduvos link, palikę pakinkytą kulkosvaidžių vežimą su kulkosvaidžiu. Kėdainiskiai savanoriai, būdami toli nuo savo bazės—Kėdainių—ir mažame skaičiuje, irgi pasitraukė į Kėdainius,

neužėmę Baisogalos. Bolševikai Baisogalon nebegrįžo. Mūsų nuostoliai—sužeistas vienas savanoris ir vienas arklys.

O kovo mėn. 16 d. mūsų kariuomenės rinktinė, žygiavusi per Baisogalą—Seduvą į Panevėžį, visai įsivijo raudonarmiečius iš Baisogalos apylinkės.

Šias pirmąsias mūsų kariuomenės kautynes ties Baisogala baisogaliečiai sumanė pažymėti—palikti ženklą jaunosioms kartoms. Š. m. gegužės mėn. 15 d. iškilmingai atidengė didelį akmenį—plytą su atitinkamu užrasu—padėtą toje pat vietoje, kur buvo pirmas sužeistas Kėdainių srities būrio savanoris—ant Kėdainių—Baisogalos vieškelio, pusė klm. nuo miestelio.

1919 metais vasarą pradėjo sukliuti sau gūstą siaurinė Lietuvos dalyje mūsų naujas priešas—bermontininkai. Jaunutei Lietuvos kariuomenei teko užkirsti kelias besiveržiančioms į Lietuvos gilumą bermontininkų gaujoms. Užėjo sunkūs laikai. Susisiekimai su siaurine Lietuvos dalimi buvo beveik perkirstas. Okupantai seimininkavo: konfiskavo, rekvizavo, areštavo ir net sūdė žmones. Padėtis nūmėjo, nes priešas buvo gausingas, gerai ginkluotas ir sarvuotas, o mūsų kariuomenė tuo metu kovėsi su kitu priešu—raudonarmiečiais.

Sujudo visuomenė, susitūpino vynuobė bei karo vadovybė. Mūsų karo vadovybė dalį kariuomenės atitraukė nuo raudonarmiečių fronto ir perkėlė prieš bermontininkus. Pastarieji, užėmę Siaubus, Radvilakį, traukė į Baisogalą tais pat keliais, kuriems buvo įvertę pavasari raudonarmiečiai. Bet Baisogalą nebuvę lėmė jėgos užtūpę. Mūsų karių gūstą diles užstojo jėgos keliai.

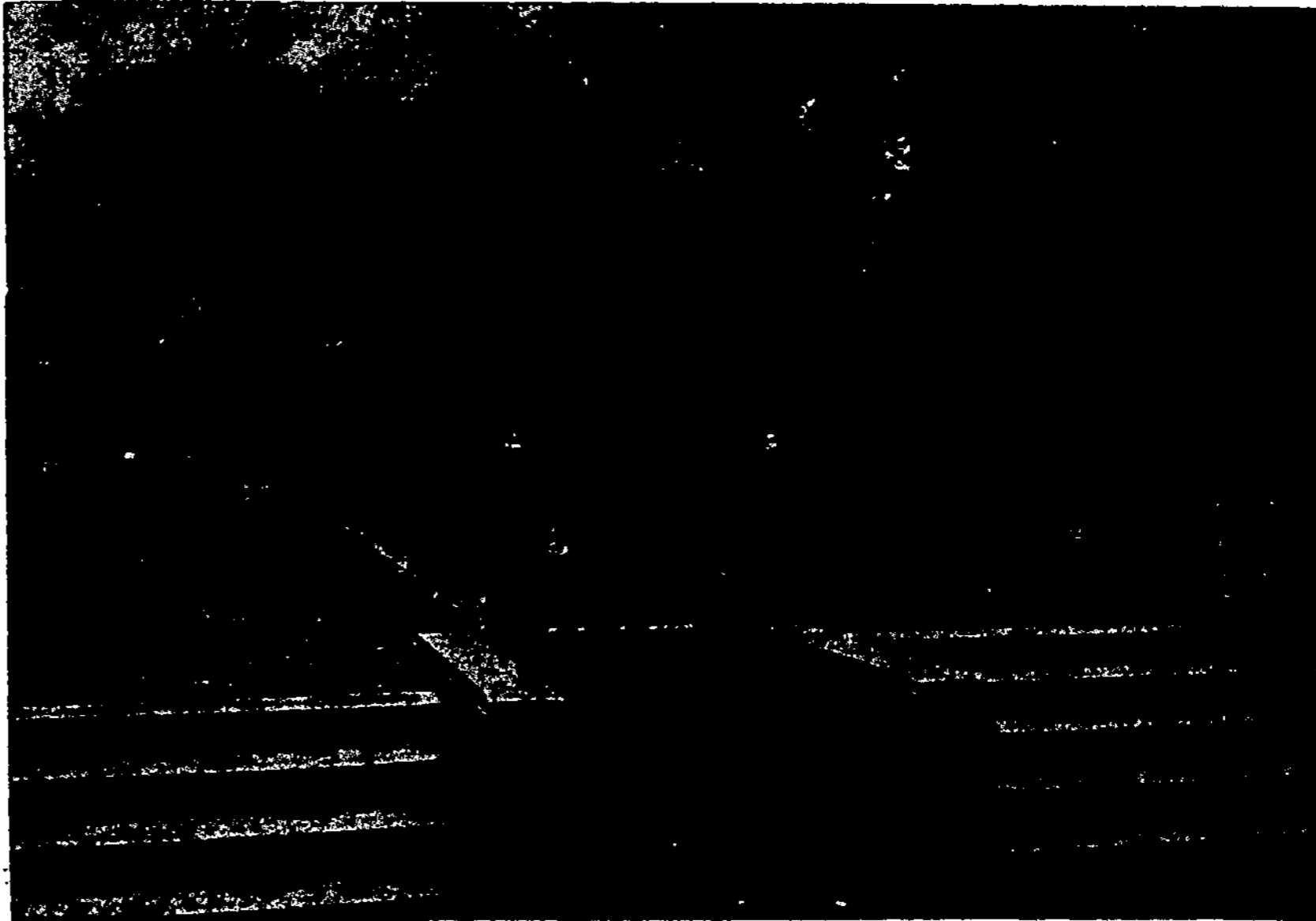
matomas priešas apsvaido mus geležies ir švino audra, o mes atsakome jam taip pat mirtį nešančiais sviediniais... Ne, tada nebaisu, nes tame išjudinto oro viesule, į viršų besikeliančių dulkių debesyse, tarp baubiančių patrankų, šėlsančių granatų, tarškančių kulkosvaidžių, zvimbiančių kulku ir žemės dejavimų siela dažnai būna rami, apsvaigusi mirties artimumu ir žaidžiančios su mirtimi savos galybės jausmu...

Tada nebaisu.

Bet baisiausia yra žiūrėti į buvusio mūšio lauką su prisiglaudusiais prie žemės motinėlės nukautų karių lavonais.

Klausant liūdno žolės ir krūmų šlamėjimo tokiam mirties lauke, gyvam likusiam kariui rankoje laikomas šautuvas rodosi nemaloniai šaltas, ir dažnai kyla abejonė, ar užteks valios jis ir toliau vartoti.

Tada labai dažnai kyla klausimas, o kam bendrai karas yra reikalingas, ir kokia didesnė jėga atvedė visus tuos karius į šį jų kapų lauką? Pradėjus kariui apie tai galvoti, jo ranka vėl stipriau suspaudžia laikomą ginklą, o galvoje formuojasi tikras į šį klausimą atsakymas: šiuos karžygius atvedė į čia jų sielos gelmėse paslėptas pasiryžimas ginti kiekvieno žmogaus teisę, būti laimingu ir kiekvie-

Žuvusių Klaipėdos kraštą vaduojant kapai Klaipėdoj.

Tada Baisogala tapo visų lietuvių dėmesio centru. Čia buvo veikiančios prieš bermontininkus mūsų kariuomenės štabas.

Plėšriajam priešui čia neilgai sekėsi. Nepaisydama jo skaičiaus ir apginklavimo mūsų kariuomenė, Nepriklausomybės gynimo idėjos vedama ir būdama stipri nenugalima dvasia, įtempusi savo jėgas, sutriuškino bermontininkų galią. Priešas traukėsi ir bėgo, palikdamas ne tik iš gyventojų išpiestą turtą, bet ir saują karišką: ginklus, amuniciją, automobilius, traukinius, orlaivius. Čia dar viena gelelė buvo įpinta į mūsų kariuomenės laimėjimų vainiką.

Šios paskutinės kovos giliai įstrigo į baisogaliečių atmintį: Baisogalos senose kapinėse palaidota 15 mūsų karžygių — Tėvynės gynėjų.

Šie brolių kapai baisogaliečiams brangūs. Juose ilsisi tie, kurie už Tėvynę galvą padėjo. Prisimindami tuos netolimos praeities pavojaus ir baisenybių išgyventus laikus, baisogaliečiai įvertino mūsų kariuomenės pasiryžimo nuopelnus ir gerbdami lenkia galvą žuvusiems. Vietos jaunimas rūpinasi jų kapais: sutvarkė, aptvėrė, kryžiais pažymėjo, sesės gelėmis apsodino.

O kad tų sunkių, bet ir garbingų dėl Lietuvos laisvės kovų laikų primintų mūsų jaunajai kartai ir ainių ainiams, baisogaliečiai miestelyje, gražioje aikštėje pastatė, žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklą.

Kaip statyta paminklas. Sumanymas paminklą statyti kilo dar 1925 m., pavasarį, vietos sauliu tarpe. Jis rado priėjimo vietos inteligentijoje ir liaudyje. Sumanymui įvykdyti susidarė komitetas. Paminklui projektą, Saulių Sąjungai tarpininkaujant, paruošė skulptorius Aleksan-

nos tautos teisę turėti laisvę. Žuvę karžygiai kovojo su grobikais, norėjusiais čia paminėtus brangiausius žmogaus ir tautos turtus išplėšti, pagrobti, atimti. Jie kovojo ir mirė.

Giliau apie tai pagalvojus, net didžiausiam šiaudadūšiui pranyksta baimė, nes sveikas protas sakyte sako, kad kol pasauly bus skriaudikų ir grobuonių, tol turės būti ir pasiryžėlių, nešančių į kovos lauką paskutinį argumentą — savo gyvybę, žinoma, tik tuo atveju, jei visos kitos priemonės jau yra išmėgintos, ir vis dėlto svarbiausių žmogaus ir tautos teisių nuo grobuoniškų priešų puolimų jos negalėjo apsaugoti.

dravičius. Lėšas komitetas sudarė iš loterijų. Vietos gyventojai, komiteto raginami, kiek galėdami, paaukodavo loterijai įvairių daiktų: kas arkli, kas avi, žąsi, vištą ar šiaip kokį daiktą. Surengta dvi loterijos, kurios iš viso davė apie 10.000 litų pelno. Ūkininkai suvežė akmenis, žvyrą ir kitą reikalingą statybai medžiagą. Tik buvo susidare kliūtys dėl vietos, kur statyti, todėl susitrukdė ir pats statymas.

S. m. gegužės mėn. 15 d. buvo iškilmingai padėtas ir pašventintas kertinis akmuo pamatui, o spalio mėn. pradžioje paminklas jau buvo baigtas.

Paminklas. Paminklas keturkampės formos. Apačioje trys laiptai iš tašyto akmens, aukščiau eina keturi kūbai vienas už kitą mažesni ir pastatyti ant vienas kito; ant viršaus kryžius. Kūbose įdėtos įvairios valstybinės emblemos. Priesakinėje pusėje, viršuje — Vytis, žemiau — Gedimino stulpai, dar žemiau krašto gynimo emblema — trimitas sukryžiuotas su šautuvu ir pridengtas skydu; apatiniame kūbe nysoje parašas — „Žuvusiems dėl Lietuvos laisvės“ (visi ženklai šlifuoto akmens). Apatiniame kūbe, kairėje, Vyties kryžius ir parašas: „Garbė Jums, Didvyriai, Tėvynės sūnūs“ ir ažuolo šakelė. Užpakalyje didelis skydas; jame iskaltas senoviškas lietuvių tiesus kalavijas, skersai jo parašas: „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia“; aukščiau Baisogalos herbas ir parašas: „Baisogala 1928“. Dešiniajame kūbo šone kryžius su parašu: „Baisogalos kapuose ilsisi 15 karių, žuvusių 1919 m. kovose su bermontininkais“. Pazymėtina, kad laiptai, visos kūbo briaunos ir kryžius padaryta iš vieno didelio suskaldyto akmens.

Apie paminklą sodnelis, gražiai suplanuotas, egliais ir eglaitėmis apsodintas, takai ir aikštelė išžvyruoti. Prieš pa-

Ginklas yra žiauri ir paskutinė priemonė gintis (apie puolimus čia nekalbama), tačiau niekas negali tos priemonės neigti, nes būtų labai neišmintinga bailiai sėdėti, kaip anie kiškiai, gyvatės užhipnotizuoti, ir visai nesiskaityti su žiauria šio gyvenimo realybe.

Ne baimė, bet drąsa ir pasiryžimas turi viešpatauti kiekvieno gero žmogaus ir piliečio širdyje.

Gal ir ateis laikai, kada tautos supras, kad gerbimas viena kitos, geras draugavimas ir nuosirdi pagalba joms duos daugiau naudos, negu užkariavimai svetimų žemių, niekinimas kitų tautų darbo vaisių ir atėmimas kitų laisvės.

Tada eisime prie paminklų žuvusiems už tautos laisvę ir nepriklausomybę ne ieškoti bei semti sau stiprybės kovai su tautos priešais, bet eisime pareikšti žuvusiems karžygiams didžiausią dėkingumą ir pagarbą, kad jų krauju

apšlakstytoje žemėje pagaliau sužydėjo taikos ir teisingumo rojus.

Duok, Dieve, kad taip būtų bent ateityje!

O šiandien, Vėlinių dieną, skubėkime į žuvusių karių kapus atiduoti karžygiams tinkamą pagarbą, atsiminkime jų nuopelnus, supraskime, kad šimtai tų energišku, stiprių, sveikų, jaunų vyrų, palikę mūsų globai savo motinas, žmonas ir vaikus, paaukojo brangiausią savo turtą — gyvybę už Lietuvą tik todėl, kad Ji būtų laisva ir nepriklausoma, ir kad mes gyvieji galėtume gyventi be rūpesčių, laisvi, laimingi.

Nulenkime prieš karžygius savo galvas, su pagarba pabučiuokime jų krauju apšlakstyta Lietuvos žemelę, ir, Vėlinių šventa nuotaika pasinaudodami, prie jų kapų iškilmingai pasižadėkime vykdyti visus jų idealus ir savo darbais parodyti visiems, kad už mūsų laisvę žuvusių karių didžiausioji auka neliko be gerų pasėkų.

Majoras St. Raštikis.

Kariai ir Vėlinės.

Žuvusio karo lauke kario kūnas yra tautos šventenybė, jo dvasia — šaltinis tautos ateičiai gaivinti.
Senovės lietuvių vaidila.

Visi mūsų tėvyniečiai susikaupę šiandien mini visus mirusius savo gimines, pažįstamus, siųsdami maldas į Dangų. Pirmoje vietoje gerbiami visi tie mūsų tautiečiai, kuriems teko kentėti ir mirti arba žūti, siekiant Tėvynės laisvės ir gerovės. Šiems tenka didžiausią garbę, nes jie yra tai pelniję. Tad iš visų mirusiųjų giminių, pažįstamųjų ir šiaip tautiečių pirmiausia minimi žuvusieji dėl Lietuvos laisvės ir gerovės.

Pirmasis ir dabartinis mūsų Respublikos Prezidentas A. Smetona pasakė: „Visa eile geresniųjų mūsų krašto sūnų mirė per Nepriklausomybės karą, kad kiti gyventų. Mirdami paliko mums praskintą kelią į Vilnių, nes jie yra pernelyg tie graikai pastoję savais lavonais kelią į gimtąją šalį. Jie verčia mus atminti dėl ko jie žuvo ir kad mes, jų pėdomis sekdami, žinotume kelią į Vilnių“.

Šie reikšmingi mūsų mylimojo Tautos Vado žodžiai mums įsidėmėtini ypač šiandien, Vėlinių dieną. Iš tikrųjų, šia proga labai pravartu prisiminti tie sunkūs kryžiaus keliai, kuriais lietuvių tauta priėjo prie Nepriklausomybės

minklą iš abiejų šonų du stiebai tautiškomis vėliavoms. Sodnelis aptvertas geležine tvora, kurią ponas krašto apsaugos ministeris atleido iš Kauno fortų nemokamai. Aikštelei žemę paaukojo vietos dvarininkas p. Komaras.

Paminklo atidengimas. Jau prieš keletą savaitių gyventojai teiravosi, kuomet įvyks paminklo atidengimas, o sužinoję, laukė spalio 14.

Diena tikrai nepaprasta. Miestelis, stotis ir apylinkės kaimai pasipuošę tautiškomis vėliavomis. Jau iš pat ryto pradėjo į miestelį plaukti žmonės iš apylinkių parapijų ir valsčių. Visi renkasi į iškilmes: pėsti, raiti, važiuoti. Miestelyje renkasi savanoriai ir šauliai. Daugelis iš jų susikaupę; jie atėjo pagerbti savo kovos draugus, kuriems šiandieną atidengiamas paminklas. Štai atvyko iš dvaro ir rikiuojasi 2-jo art. pulko būrys. Jis po 45 klm. žygio čia nakvojo. Pasirodė ir 8-jo pėst. pulko orkestras su žalio vario spindinčiomis nuo saulės spindulių triūbomis. Visa tai pranašauja šią dieną būsiant nepaprastai iškilmingą. Paminklo sodnelis papuoštas gyvomis iš šiltadaržių gelėmis. Paminklas uždengtas nuo viršaus iki žemės balta namų drobe ir atrodo lyg kažkas paslaptina. Iš kairės paminklo stovi vainikais papuošta tribūna.

Staiga erdvėse pasigirsta ūžimas. Tai mūsų sparnuočiai atskrenda iš Kauno žuvusius pagerbti. Jų šiandieną net šeši. Tai pirmą kartą Baisogala jų tiek mato. Čia jie pasisukinę ant miestelio, apžvalgę ir nufotografavę jį iš viršaus, tūpia sau pasirinktoje vietoje. Jau žmonių pilnas miestelis. Arkliai ir vežimai paliekami už miestelio. O saulutė vis šypsosi, tarsi džiaugiasi, kad tiek daug žmonių renkasi į šios dienos nepaprastą iškilmes.

Stoty irgi garbės vartai. Rūmai papuošti vainikais ir tautiškomis vėliavomis. Prie stoties išsirikiavęs garbės eskortas (2-jo art. pulko). Ant perono garbės sargyba Dotnuvos Akademijos šaulių būrio.

Specialiu traukiniu iš Kauno atvyksta ministeris pirmininkas, užsienių reikalų ministeris ir l. e. krašto apsaugos ministerio pareigas prof. Voldemaras, švietimo ministeris inž. Šakenis, Lietuvos įgaliotas ministeris Vokietijai p. Sidzikauskas, užs. reik. min. gen. sekretorius dr. Zaučius. gen. štabo pulk. Jakutis, Šaulių Sąjungos pirmininkas p. Putvinskis ir kiti garsingi svečiai.

P. ministeris pirmininkas prof. Voldemaras su kariuomenės viršininkais, garbės eskorto lydimas, vyksta miestelin. Čia ties garbės vartais iškilmingu maršu ir vietos viršaičio duona ir druska ir didelės minios sutiktas vyksta į kleboniją, o iš ten į Bažnyčią. Bažnyčioje iškilmingos pamaldos, 8 p. pulko orkestrui grojant.

Po pamaldų svečiai sueina į paminklo sodnelį. Grojant maldą 8 p. pulko orkestrui, kun. dek. Bitis šventina paminklą. Po to iš tribūnos kalba ministeris pirmininkas prof. Voldemaras:

Štai tos kalbos vedamosios mintys:

„Ivairių gražių iškilmių šiemet kupina visa Lietuva, švenčianti savo nepriklausomos valstybės 10-ties metų sukaktuves. Nepriklausoma Lietuva atgijo tokiu laiku, kada visus Europos rytus buvo apėmęs didelis politinis ir revoliucinis potvynis. Rytuose siautė baisi revoliucija, vakaruose buvo sugniužinta militarinė vokiečių galybė. Karo metu okupavę Lietuvą vokiečiai, gavę smūgį vakaruose, demoralizuoti traukėsi iš Lietuvos. Iš rytų jų pėdomis

visi... tautiškomis vėliavomis... gausios...

Ta... vėly... Ko a... same k

Ši seniai svajotoji Nepriklausomybė kainoja daugybė gyvybių ir nemaža kraujo. Tas brangiausias aukas mielai dėjo ant Tėvynės aukuro kilnūs Lietuvos karo jaunimas.

Šiandien visiems pridera prisiminti tie sunkūs laikai, kad būtų galima suprasti tos aplinkybės, kuriose reiškėsi didis tautos sūnų pasiaukojimas ir ėjo atkakli kova. Tik geriau supratęs tas aplinkybes dar labiau sustiprės nuoširdi tautos meilė ir pagarba savo tautiečiams, gyvybe ir krauju išpirkusiems tautai laisvę.

Vos prieš vieną dešimtmetį ne tik dabartinė mūsų karta, bet ir senesnės kartos vilko sunkųjį verguvis jungą. Tasai jungas prislėgė ir be to jau dažnų karų nuvargintą mūsų gimtąjį kraštą kaip tik po to, kai Lietuva prarado tautišką savo kariuomenę ir tautišką savo vadovybę. Kaip žinome, ligi tol buvusi galinga ir didi Lietuva po nelaimingosios unijos su klastingai pasirašiusiais lenkais ėmė nuolat silpnėti, nykti, kol pagaliau drauge su pačiais lenkais pateko į rusų imperijos nagus.

Prasidėjo persekiojimai, vargai ir erškėčiais nukloti ilgi Lietuvos Golgotos keliai. Mūsų seneliai prarado net paprasčiausias žmogaus teises. Mat, lietuvių gerovė yra labai glaudžiai susijusi su pačios Lietuvos laisve ir gerove. Mūsų tautai neteko susilaukti savo antrojo Vytauto, ir ji norom—nenorom turėjo vilkti jungą.

Kiek mūsų protėviai visa ko prisikentėjo per tą verguvis, ir kiek tūkstančių jų nepergyveno visų tų persekiojimų, nes kartuvės, kalėjimų rūšiai, šaltojo Sibiro katorga ir kitos panašios priemonės pakirto jų gyvybes, — apie tai tik bendrais bruožais sužinome iš mūsų tautos margosios istorijos.

Visais atžvilgiais nualintas mūsų kraštas 1915 metais, štai, rusų užleidžiamas vokiečiams.

Gerai pamename visas negirdėtas kitų tautų istorijoje okupantų priemonės, kuriomis vokiečiai, iš savo nutukusio Lietuvoje kailio nerdamiesi, stengėsi padaryti visai vokišku kraštu tą derlingąjį ir turtingąjį kraštą, kuriame lietuviai gyvena, štai, jau kelintą tūkstantį metų!

Vos tik užėmė mūsų šalį, vokiečiai tuojau įvedė „griežtą tvarką“. Bet tai buvo ne kokia ten tvarka, bet

lietuvių persekiojimų ir netgi naikavimo sistema! Surašė visus Lietuvos gyventojus, gyvulius, turtą ir išdavė pasus ne tik žmonėms, bet arkliams ir net šunims! Darė nemokamas rekvizicijas, net nuo vaikučių atimdavo paskutinę karvę ar avelę, paskutinę lašinių paltį. O kiek turto, miško, maisto į Vokietiją išvežė. Vyrus gaudydavo keliams taisyti, siaur. geležinkeliams tiesti, kad galėtų daugiau gėrybių išsivežti, apkasams kasti, Lietuvos miškui kirsti ir t. t. Mūsų nekaltų tautiečių buvo pilni kalėjimai ir koncentracijos stovyklos ne tik Lietuvoje, bet ir Vokietijoje. Kiek jų išmirė arba šiaip žuvo, tai tik Aukščiausias žino!

Pagaliau, lietuviams pritrūko kantrybės toliau kentėti visai nepelnytus vargus, badą ir persekiojimus. Narsūs lietuvių jaunimas galingai tarė — gana! ir ryžosi žūt būt padaryti galą tai baisiajai verguvei. Pasiryžęs drąsiai ėmėsi ginklo ir pradėjo burtis į savą tautišką kariuomenę. Gerų, sumanių vadų nepritrūko. Ši jaunoji, ginkluotoji jėga greit nubloškė neprašytas svetimas geležines divizijas. Tuo žygiu padaryta stebuklas, kuris suteikė neapsakomo džiaugsmo visam mūsų kraštui ir nustebino visą pasaulį, kuris po Did. Vytauto laikų buvo visai užmiršęs net patį Lietuvių vardą.

Už narsiosios kariuomenės nugaros buvo steigiamas ir plečiamas atgaivintosios laisvos valstybės aparatas. Lietuva atgijo tikrai mūsų jaunimo pasiaukojimo ir narsumo dėka. Mūsų kariuomenės nuopelnai dažnai įvairiose tautos iškilmėse minimi ir pagerbiami. Gi žuvusiems dėl Lietuvos Nepriklausomybės tebestatomi gražūs paminklai, kryžiai. Nepriklausomybės kare žuvusiųjų pavardės iškaltos marmuro lentose, kurios yra iškabintos bažnyčiose, pulkuose, Karo Muziejuje. Tų garbingųjų Lietuvos vyrų vardai įamžinti. Lietuvos bažnyčiose ir įvairių tikybų maldos namuose dažnai laikomos pamaldos už žuvusius Nepr. kare. O Karo Muziejaus sode prie paminklo — aukuro net kasdien daromos iškilmingos apeigos tų karžygių atminimui ir pagerbimui. Gi šiaudien visur laikomos pamaldos už juos ir lankomi jų, vadinamieji brolių kapai.

sekė chaosą ir nelaisvę nešdami rusų bolševikai. Iš pietų pasirodė lenkai, norį Lietuvą pasiglemžti. Mūsų tautai buvo labai rimta mėginimo valanda. Bet tėvynės meilės dėka daug jos sūnų stoji savo noru, kiti atėjo pašaukti tėvynę ginti. Bolševikai buvo apstabdyti, lenkai buvo kiek atgal atstumti, — Lietuvos valstybė greitai kūrėsi. Bet štai visai netikėtai atsirado naujas Lietuvos priešas iš šiaurės. Nebuvo tai mūsų broliškoji latvių tauta. Europos vakaruose tada buvo sumanyta atgaivinti senoji Rusija, kurią revoliucija jau buvo gerokai išardžius. 1919 m. rugsėjo mėnesį į Kauną atėjo žinių, kad naujas Bermonto Avalovo surinktas įvairių avantiūristų debesys gresia užlieti visą Lietuvą ir kitas Pabaltijo valstybes, kad gresia praryti visa tai, kas mūsų tautos vaikų krauju jau buvo atkovota. Ir štai lietuviams teko kovoti sykiu trijuose frontuose: prieš bolševikus, lenkus ir bermontininkus — vokiečius, norėjusius atstatyti seno režimo Rusiją.

Taciau galinga pabudusios tautos dvasia neleido mums nusigąsti ir iškrikti. Tuojau į naujo iškilusio pavojaus vietą buvo mesta mūsų kariuomenė, kovose jau išbandyta. Kariuomenei padėjo ir partizanai iš vietos gyventojų. Smarkiai užpultas priešas buvo nugalėtas ir jo sukeltas pavojus mūsų pačių jėgomis buvo išblaškytas. Jei tinkamu laiku to nebūtų buvę padaryta, tai šiaudien mes, tur būt, nesidžiaugtume savo tautos laisve ir nešvęstume 10-ties metų sukaktuvių.

Paminklai yra tai priminimas visiems apie Lietuvos dorųjų vaikų pasišventimą. Juo daugiau bus Lietuvoje šių paminklų, tuo giliau į visų širdis skverbsis tėvynės meilė, tuo daugiau stiprybės mes iš savo didvyrių pavyzdžio pasisemsime. Paminklai yra tai lapai iš didelės Lietuvos

istorijos knygos. Ir Baisogaloj pastatytas paminklas yra tai amžinos garbės paslaptis mūsų tautos istorijoj. Šis gražus puslapis rodo visiems — lietuviams ir svetimtaučiams — kad Lietuvoje yra didvyrių. Tai yra amžinos garbės paminklas. Ateis laikai, kada Lietuva ir visas pasaulis, regėdami įvairiuose mūsų žemės kampuose gražius paminklus žuvusiems už laisvę, nustebę turės pripažinti, kad Lietuva tikrai daug didvyrių turi“.

P. ministeris pirmininkas, Siaulių Sąjungos pirmininkas, kariuomenė, šauliai, savanoriai ir kitos organizacijos sudėjo prie paminklo vainikų, viso — 12. Jų tarpe yra su charakteringais užrašais, kaip pavyzdžiui: „Ir mes mylėsime taip Tėvynę, kaip Jūs mylėjote ją“, „Kas iškovota — mylėti mokėsime“, „Krauju ir mirtimi mums Laisvę išpirkot“ ir k. p. Aviacija savo vainiką nuleido iš orlaivio.

P. ministeris pirmininkas, aukštieji svečiai ir minia aplankė kapines ir pagorbė ten palaiduotus žuvusius.

Paminklo atidengimo iškilmės paliko gilaus ir neišdildomo ispūdžio apylinkės gyventojams. Baisogaliečiai pasakoja, kad dar nebuvo matę tokios gausios žmonių minios susirinkusios į iškilmes, kaip šį kartą. Pasventintas ir atidengtas paminklas su aikštele yra baisogaliečiams šventvietė. Čia bus tautinių ir valstybinių švenčių iškilnių centras. Jis vaikų vaikams primins, kaip mūsų broliai kovojo ir mirė dėl Tėvynės laisvės.

Tebūnie garbė baisogaliečiams, kad jie moka taip gražiai įvertinti tikrą Lietuvos sūnų pasiryžimą, kurie paaukojo dėl Tėvynės ir Tautos savo gyvybę!

Šis baisogaliečių taurus darbas tebūnie pavyzdžiu ir kitiems Lietuvos kampeliams.

Sv. S—kas.

La dernière lettre allemande
 avec la phrase: "Necessaire en Lituanie"

Tai vis yra gražūs papročiai, tradicijos, kuriomis dėkingoji tauta nuoširdžiai gerbia savo išvadotojus — karžygius ir ypač šiandien meldžia jų vėlėms Dangaus palaimos.

„Garbė žuvusiems už Tėvynę ir Tėvynei, kad yra kam už ją žūti!“—pasakė žilagalvis kanauninkas Tumas prie vieno paminklo žuvusiems dėl Nepriklausomybės.

Tie garbingai žuvusieji geresnieji tautos sūnūs žinojo ir mes gerai žinome, dėl ko jie žuvo. Jų idealas buvo: tikroji Tėvynės meilė ir siekimas Nepriklausomos Lietuvos su senąja savo sostine Vilniumi!

Vėlinių proga ir šitokių minčių kupini tinkamai pagerbkime žuvusius mūsų ginklo draugus ir kartu prisiminkime mūsų dainiaus žodžius:

Neverkit pas kapą narsiųjų draugų:

Kas krito kovoj, tie didvyriai,
Kiekviena kova reikalinga aukų —
Laimingi už laisvę numirę.

Minėkit ne pragaištį, mirtį, kapus,
Bet kovą, vien kovą be galo:
Geresnio paminklo didvyriams nebus,
Kaip vykdytas jų idealo.

Kpt. P. Jurgelevičius.

Šis tas apie sportą.

Kad šandie visas pasaulis kultivuoja sportą, tai jau visiems žinoma. Bet reikia pasakyti, kad į sportą įvairių žmonių įvairiai ir žiūrima. Vieni sporte randa pramogą, kiti profesionalizmą, tretį žiūri, kad sportas padarytų ne tik atskirų žmonių, bet ir valstybės gyvenime sveiką fiziškai ir morališkai žmoniją. Kadangi dabartiniu laiku vis geriau prigyja sportas kariuomenės dalyse, tad aš ir norėčiau iškelti keletą minčių dėl paties sporto praplėtimo kariuomenėj.

Mažiau liesdamas futbolą ir lengvąją atletiką, gimnastiką ir k., noriu išsitariani daugiau apie sunkiąją atletiką. Ši kariuomenėj mažiau žinoma ir kultivuojama, nes šioj šakoj maža instruktorių, irankių ir literatūros. Žmonės, maža turėdami žinių, palieka daug geros žalios medžiagos nenaudojamos - neapdirbamos. Kad, be lengvosios atletikos, naudinga ir net reikalinga sunkioji atletika (imtinės, boksas ir sunkumų kilnojimas), tik, žinoma, sveiko kūno sudėjimo vyrams, tai gerai pažįstąs sportą žmogus gali teigiamai suprasti. Racionališkai užsiimant sportu, o norint kariuomenėj tai galima, galima lengvąją ir sunkiąją atletiką subendrinti. Mėgėjams bus įvairiau ir visokerio-pa mankšta. Kūnas ir dvasia susilauks gerų rezultatų. Daug kas mano, kad sunkioji atletika nesveika, gaunamas širdies drebėjimas, raumenys sunkėja ir t. t. Tas

įvyksta tada, kai vien tik ja užsiimama ir perdaug. Pa-traukti jaunimui prie fizinio lavinimosi steigiami klubai, žetonai, medaliai ir kitos įvairios dovanos pasižymėjusiems.

Taip daroma ir kariuomenėj. Rengiamos pulkų, apygardų ir kariuomenės sporto šventės. Per 10 metų Lietuvos nepriklausomybės gyvenimo jau daug kas kariuomenėj lengvojoj atletikoj pasiekta. Bet su pasigailėjimu reikia pasakyti, kad sunkiąją atletiką, manau neperdėsiu, mažai kas tesirūpina. Jei kariuomenėj pasitaiko kaip Vinča, Labanauskas ir kt., tad kodėl neleisti viešai dalyų ar kariuomenės sporto šventėse pasirodyti sunkiajai atletikai pramogoj. Manau, sunk. atletikos-veiksmų įtraukimas į programą sporto šventės dar labiau sportininkus suinteresuotų užsiimti sportu ir daugiau suteiktų intensi-vumo ir progreso sportininkų tarpe.

Todėl, manau, reikėtų ir sunkiąją atletiką įvesti kariuomenės sportininkų ir švenčių programos tarpe, o jos naudingumą, kam pridera šiuo dalyku rūpintis, supras. Nors šis mano klausimas ir pavėluotas, bet manau, kad artėjančią žiemą kaip tik laikas tuo susirūpinti.

Tad, manau, kad šis mano iškeltas klausimas ne-nueis veltui ir ateity sportininkai galės visose sporto ša-kose pasirodyti kariuomenės sporto šventėse.

L. Mockevičius.

Nemunas naktį ties Kaunu.

(iš „Meno Kultūros“)

Šaulys gynimosi kautynėse.

I.

Klaidingai

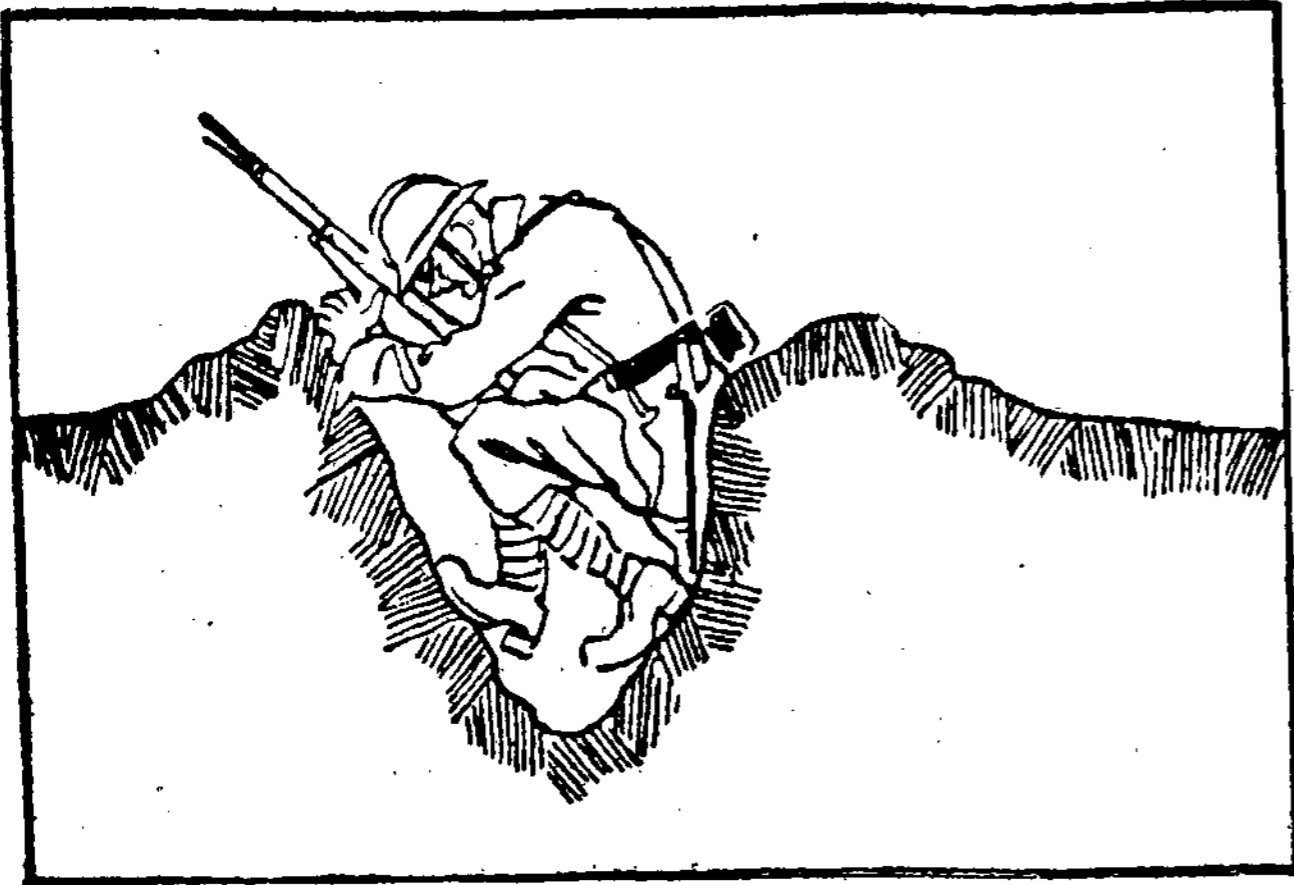

Naujai išdraskyta ir nepridengta žemė aiškiai parodo priešui šaulio vietą.

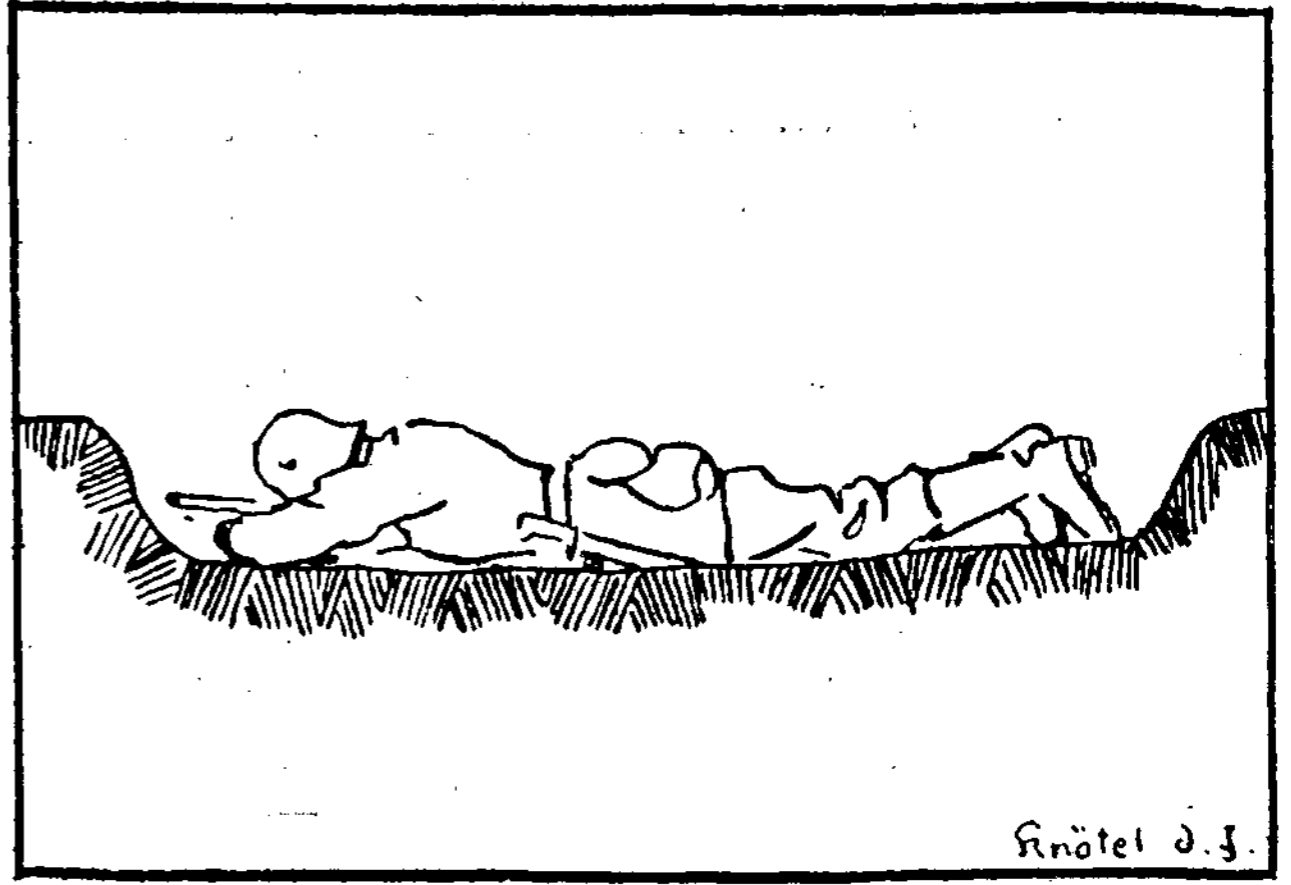
Teisingai

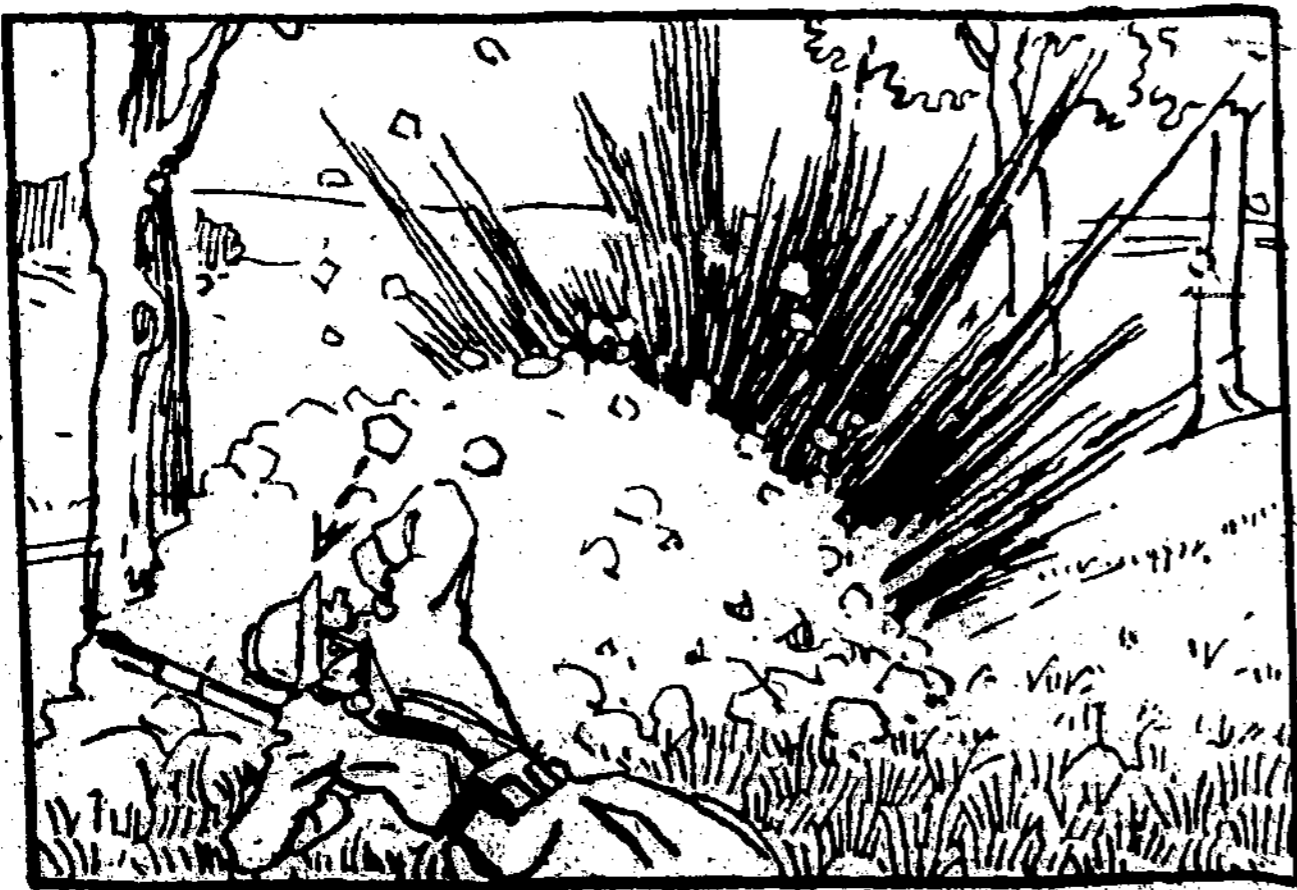
Prisidengiant būtinai reikia taikintis prie vietos ypatybių.

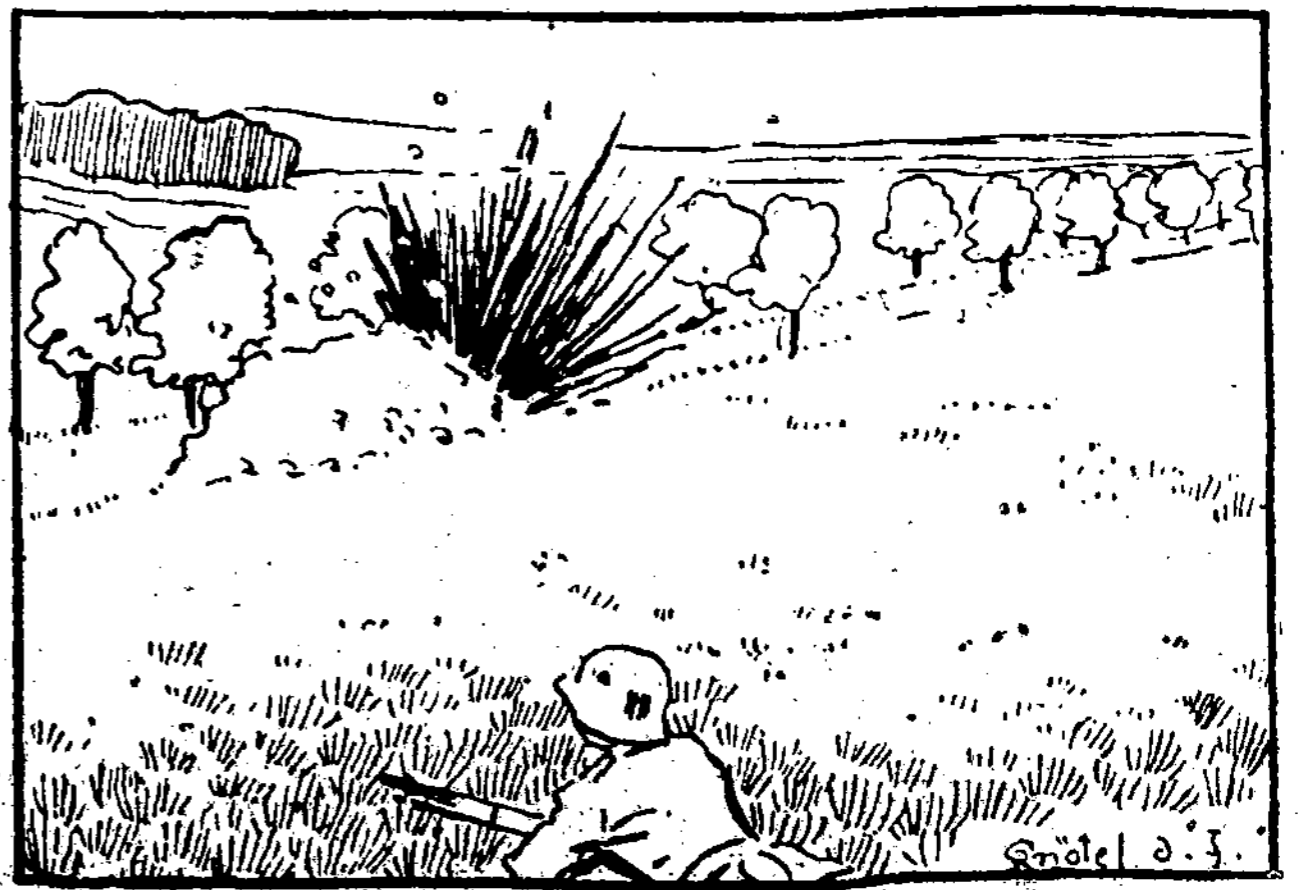
Šitoks įsikimas nesudaro šauliui pakankamos priedangos.

Geriau padeda apsisaugoti šitoks griovelis.

Prie pat kelio ir už akmenų krūvos be galo pavojinga prisidengti.

Lauke nuošaliai nuo kelio daug sveikiau atsigulti.

Kelkim kardus.

*Kelkim kardus, mostais mokim;
Šiandien džiaugsmas toks kilnus;
Savo širdį paaukokim,
Už laisvužę, už kapus!*

*Pabučiuokim skydą, kardą;
Eikim tėviškės keliais —
Ir pagerbę tėvų vardą, —
Praskambėkim milžiniais...*

*Mes išėjom pilni džiaugsmo,
Keliam vėliavas aukštai;
Šiandien nėra širdies skausmo; —
Mums laisvužė, mums darbai!*

*Šiandien mūsų žygių šventė;
Siandien malda nuoširdi.
Ilgus amžius vargą kentę,
Kilkim laisvės kupini!*

*Mes sargai šalies mielosios;
Kelkim vėliavas aukštyn, —
Dė, šalelės mylimosios
Sparčiai ženkime pirmyn!*

*Tad valio, galingi vyrai!
Garbingieji jūs darbai,
Savo darbu garbei grynai,
Verti žygių milžinų.*

L. Dovydenas.

Šaulė.

Puikiais karklais pasidabinęs, tarp kalnų susiraitęs, teka nedidelis upelis. Nuo rytmetinių saulės spindulių blizga, kaip diemantas, jo mažos vilnelės. Krūmuose lakšutė linksmi: „kinkyk, kinkyk!“ čerška. Ant gražaus krantelio vyšnių sodelis, nuo žiedų baltas, dabina mažą, bet jaukią trobelę. Priešais trobelę — rūtų darželis. Jame skauti, kaip josios gėlės, Lietuvos mergelė laistė savo žolynus, dainuodama rytmečio dainelę. Ją aplankė jos draugė — Elenytė, kuri ėjo į upelį vandenėlio.

— Labas rytas, Nastute!

— Ačiū, Elenyte! — atsakė Nastutė ir pradėjo tarp savęs įspūdžiais dalintis.

— Žiūrėk, Elenyte, ką tai reiškia? Štai šita mano mėgiamiausioji gėlė nuvyto. Kas jai pakenkė, rodos, taip atidžiai žiūriu. Imsiu ir išrausiu ją. Niekam netikusi, kad ji taip daro!

— Iš tikrųjų, Nastute, nuostabu. Gal ką bloga pranašauja? O gal ir gera! Cha! cha! cha! Linksmi nusikvatojo abi mergelės.

Nastutė, išmetusi nuvytusią gėlę, tvarkė darželį. Elenytė nuėjo vandens. Apie pietus Nastutės brolis parėjo susijaudinęs, iš vietos į vietą vaikščiojo ir nieko nekalbėjo. Nastutė, tai pastebėjusi, priėjo ir paklausė:

— Broliuk! Kas tau yra? Gal kas nepaprasto įvyko?

— Nieko, nieko, sesut. Aš taip sau... Ech tie kraugeriai! Taip taręs išbėgo į kamara. Nastutė suprato, kad kas blogo yra, ir išbėgo paskui broliuką. Brolis kamaroje ėmė šautuvą ir šovinius. Nastutė reikalavo:

— Broliuk! Sakyk kas yra?

— Lenkai lenda... Taręs tuos žodžius išbėgo į kiemą.

Netrukus pasigirdo keletas šūvių. Nastutė suprato, kad lenkai nori užgrobti Lietuvos žemelę. Troboje ji negalėjo nusėdėti. Jos širdyje degė Tėvynės meilė ir pasišventimas mirti už Tėvynę, o nežiūrėti kaip ją priešas nori pavergti.

— Ir aš sėdėsiu? Niekados! Mano pareiga padėti! — tarė Nastutė ir, apsigaubus skarele, išbėgo į kiemą. Tuo pačiu akimirksniu vėl grįžo atgal ir įbėgo į kamara. Išėjo kažką nešdamosi priejuosty. Lauke šaudymas didėjo. Nastutė, kiek galėdama susilenkusi, ėjo nedideliu groveliu. Netoli pastebėjo gulintį šaulį. Jis šaudė į priešų pusę. Pribėgusi prie jo, papylė iš priejuosčio ką buvo iš kamoros išsinešusi. Pasirodo, ten buvo šoviniai. Brolis žvilgterėjęs pažino, kad čia jo sesutė.

— Nastute... tarė uždusiu balsu. — Grįžk... grįžk... Sėdėk trobelėje... Lenkai šliaužė pirmyn. Nastutė, baimės nustojus, tuo pačiu grioviu grįžo atgal. Grįžo ne į trobelę, ji jautė, kad čia mažos jėgos ir priešas gali įsiveržti giliau. Nežiūrėdama kulipkų žvimbimo, įbėgo į kluoną, o iš ten miškeliu pasiekė kaimelį, kur pranešė apie priešų vietą ir kad duotų pagelbą tiems, kuriuos priešas gali apsupti. Nastutė, visa tai atlikusi, grįžta atgal. Tuo tarpu priešas prisiartinio arčiau. Nastutė turėjo pereiti vieną miško plikalę. Priešo akis pastebėjo ją.

— Stok! — pasigirdo svetimas balsas.

Nastutė, žvilgterėjusi į šalį, pažino, kad tai priešas.

— Niekados! — sumurmėjo Nastutė.

— Priešui pasiduoti tas pats ką ir pasiduoti! Ir pasirengė bėgti. Pykšt! Pasigirdo šūvis. Girelė susiubavo, kaip skausmą kokį jausdama. Visa gamta pasikeitė, kaip prieš didžiausią audrą. Daržely gėlės mirgėjo, tartum norėdamos ką pasakyti. Netoli darželio, paskutinį žodį tardama: „Tau, Tėvyne...“ krito, amžinai užmerkusi akis, drąsi Lietuvos dukrelė.

Nastutė gulėjo paplūdusi kraujuose. Bematant priešas ją buvo apstojęs. Vienas praėjusių rūstu balsu tarė: „Šaulė!“ Lietuvių smarkus puolimas juos išblaškė. Kraštas vėl paliko ramus.

Ant gražaus kalnelio, kur siūbuoja liepa, jos ramiam pavėsy, ilsisi šaulė — didvyrė. Kas rytelis ten raiboji gegutė užkukuoja, laukdama, gal pritars jai linksmutė mergelė. Upelis liūdnai čiurlena: „Nuvyto, linksma Tėvynės gėlė, amžinai užmerkus akeles...“

Metūgis.

Kapai.

*Netoli Radviliškio, kur kovės pulkai,
Miške prie pat miesto maiyti kapai.
Jau kryžiai supuvę, aplaužytos plytos,
Ant kurių pavardės buvo rašytos.
Praeis keli metai ir kryžių neliks,
O vietoj jų žolės ir krūmai išdygs,
Tik vienos tos pušys ir gražūs beržai
Su pagalba vėjo primins mums dažnai,
Kad ten priguldyta ne vien tiktai mūsų,
Bet ilsis daugybė vokiečių ir rusų.*

Kazys Polileika.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

V. 2-o artilerijos pulko mokomosios komandos 1-os laidos išleistuvės. Nuo pirmųjų mūsų artilerijos gyvavimo dienų visiems artilerijos pulkams puskarininkiai buvo ruošiami bendrai — mokomojoje komandoje prie atsargos, vėliau mokomosios baterijos, A. Pagnūnė. Minimose komandoje buvo etatinis karininkų kadrų, puskarininkių ir atatinamas arklių skaičius. Be to, artilerijos įrankiai ir įvairūs pabūklai. Į tą mokomąją komandą buvo siunčiami iš visų artilerijos pulkų parinkti kareiviai, ir jie ten išbuvę šešis mėnesius, baigė mokomosios komandos kursą ir grįždavo į savo pulkus bei baterijas grandinio laipsny. Taip buvo iki šių metų.

Šiais metais įvedus artilerijoje naujus etatus, prie mokomosios baterijos mokomoji komanda panaikinta, o įvesta kiekviename artilerijos pulke. Minimose pulkų mokomosios komandos pradėjo pulkuose veikti nuo š. m. gegužės mėn. 1 d.

Kaip kituose artilerijos pulkuose, taip ir 2-am artilerijos pulke naujai įsteigta komanda pradėjo darbą gegužės mėn. 1 d. Iš visų pulko baterijų buvo surinkta 30 tinkamų kareivių, paskirtas kadrų, ir prasidėjo pamokos. Visas mokymo darbas ėjo intensyviai, nors, tiesa, buvo daug ir trukdymų. Dėl ankštų patalpų klasės nebuvo — reikėjo naudotis kitos baterijos. Be to, darba sutrukdė šaudymai Varėnos poligone ir manevrai. Neatsižvelgiant į tai, kaip šiomis dienomis pasirodė egzaminų rezultatai, pastebėta gana gerai. Čia, žinoma, daug pasidaravo komandos viršininkas vyr. ltn. Šliogeris, kuris, nors ir nepalankiose sąlygose, suspėjo tinkamai juos paruošti.

Egzaminus baigė spalio mėn. 20 d., o spalio mėn. 21 d. buvo išleistuvės. Baigė 27 kareiviai. Perskaičius įsakymą, pulko vadas, trims geriausiai baigusiems, įteikė dovanėles: 5-os batr. grandiniui Vasiliauskui, pulko štabo grand. N. — laikrodėlius ir 3-os batr. grand. Šimkevičiui — portsigarą.

— 17 val. naujai pakeltiems grandiniams karių klūbe buvo suruošta bendra iškilminga vakarienė. Vakarienė dalyvavo pulko vadas, karininkai, visi pulko viršilos ir mokomosios komandos puskarininkiai. Per vakarienę pulko vadas, sveikindamas naujus grandinius, pasakė ilgą pamokančią prkalbą, primindamas, kad norint būtų tinkamu, pavyzdingu viršininku, neužtenka pasitenkinti įgytomis komandoje žiniomis, bet reikia nuolat jas plėsti ir įgytasias kartoti. Taip pat aiškino, kaip turi jie elgtis su jaunesniais savo broliais — kareiviais, o ypač su tik ką atvykstančiais naujokais. Rodyti jiems tinkamą pavyzdį tiek kareivinėse, tiek viešose vietose. Vėliau priminė mokomosios komandos viršininko darbštumą, kad jis, nors ir nepalankiose sąlygose, bet per taip trumpą laiką suspėjo taip tinkamai juos paruošti. Po prakalbos nauji grandiniai sušuko pulko vadui, komandos viršininkui ir jo padėjėjams garsų valio.

Per vakarienę griežė pulko orkestras. Naujų grandinių nuotaika geriausia. Veiduose spindėjo ištvermė ir pasiryžimas tinkamai eiti uždėtas jiems pareigas — ištikimai tarnauti kariuomenei ir tėvynei. Ilgai pasiliks jų atminty ta jauki, iškilminga ir jiems šventa diena.

Po vakarienės, dėl didesnės tos dienos reikšmės, karių klūbe buvo suruoštas šokių bei žaidimų vakaras. Vakarely, be naujų grandinių, buvo ir kitų pulkų kareiviai ir daug pašalinės publikos. Gražiai ir linksmi visi pašokę, pažaidę, linksmi skirstės.

Ant.-Ferd.-Max.

8 pėst. K. K. Valdato pulkas. Priesaika. Š. m. spalio mėn. 18 d. jaunieji pulko kareiviai įgulos bažnyčioje priėmė priesaiką.

Prieš priesaiką pulko kapelionas kun. Normantas trumpai nušvietė priesaikos reikšmę. Po priesaikos apeigų, išsirikiavus pulkui ties įgulos bažnyčia, pulko vadas pulk. ltn. Liutermoza, gana plačiai nušviesdamas priesaikos reikšmę ir prisiekusių pareigas, ragino prisiekusius būti ištikimais, dorais ir sąžiningais kariais, visomis išgalėmis šviestis ir lavintis karo moksle. Be to, kvietė ir paleistus iš kariuomenės nepalauti lavintis ir būti dorais piliečiais.

Po visų iškilmių buvo griausmingai sušukta valio už Nepriklausomą Lietuvą su sostine Vilniun, už p. Respublikos Prezidentą, kitus aukštus viršininkus ir patį pulko vadą.

Paskui jaun. kareiviai, sugrįžę į kareivines, būdami tą dieną laisvi nuo užsiėmimų, pakeltu ūpu dalinosi patirtais įspūdžiais, valgė pagerintus pietus ir apskritai, kaip šventadienį, laukė kitos dienos su naujais rūpesčiais ir darbais.

Čia prie progos tenka pridurti, kad kareiviai, tarsi, suprasdami tos dienos iškilmingumą, nors pūtė smarkus vėjas ir skaudžiai į veidą drėbė šlapiu sniegu, — taip gražiai išsirikiavę ėjo, kad net praeiviai negalėjo atsistebėti

Šešupės Žvirgždas.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas. Mokomos kuopos išleistuvės. Š. m. spalio mėnesio 18 d. prasidėjo mokomos kuopos išleistuvės ir baigėsi 21 d. Sekmadienį kuopa išeigine uniforma nuvyko į pamaldas. Po pamaldų pulko vadas pulk. leit. Tumas pasveikino ir palinkėjo būti gerais, dorais ir pavyzdiniais viršininkais, o pulko adjutantas perskaitė paaukštinių aktą. Po to, kuopa praėjo pro pulko vyriausybę iškilmės maršu ir nužygiavo, kur jų laukė iškilmingi pietūs. Išleidžiamuose pietuose dalyvavo daug karininkų. Orkestras nuolat linksmina susirinkusius, o taip pat ir kuopa padainavo keletą dainelių. Reikia pasakyti, kad 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulko mokomoji kuopa geriau padainuoja, negu kitų dalių kuopos. Kapit. Kulikauskas, energingas ir darbštus kuopos vadas, viską, kaip reikiant, sutvarko ir išmoko.

Po iškilmingų pietų, išlaikiusieji egzaminus, pradėjo skirstytis į senas tarnybos vietas.

Geriausiai baigė mokomos kuopos kursą Kaspavičius Jonas, kuris gavo dovanų gerą sidabrinį laikrodį apie 90 litų vertės.

Labai gerai išlaikė egzaminus 6 asmenys, kiti gerai ir patenkinamai, o trys visai neišlaikė.

Mūsų pulke, sportininkų vadui majorui Butkevičiui prižiūrint, smarkiu tempu žengia tolyn lauko gimnaštikos įrankių ir vietos paruošimas. Tam reikalui leista iš ekonominių sumų sunaudoti šešis šimtus litų. Nenuostabu, kad 2 pėst. pulkas liks nuolatinis kandidatas į pirmaeilius sportininkus. Majoras Butkevičius moka kiekvieną sportininką sudomėti ir įtraukti į darbą visu kūnu ir siela. Turint lauko gimnaštikos įrankių dalį (visiems pulko aikštėje vietos neužtektų) sportas dar kelioms pakopoms pakils aukšty.

Vyturys.

Aviacija. Kareivių literatūros vakaras — koncertas buvo atidžiai klausomas per radio. Žinoma, kiekvienas didžiuojasi savais. Taip ir aviacijos kariai laukė, kada užgirs savo dainininką jaun. pusk. Sakelį ir orkestrą. Pagaliau sulaukė. Kiek džiaugsmo, pasigėrėjimo! Vienas susijaudinęs tiesiog kumštelėjo manė į šoną, kodėl po pertraukos rankomis neploju. — Dėl Dievo, — sakau, — juk jie vis tiek negirdės.

Dabar jaun. pusk. Sakelį vadina „mūsų žvaigždė“.

Metūgis.

Spalių 9 d. minėjimas Klaipėdos įguloje. Nuo ryto iki piet Klaipėdos įguloje buvo paprasti užsiėmimai. 12 val. mieste kaukė dirbtuvės ir laivai, pulke buvo susprogdinta granata, kuri davė ženklą 1 min. sustoti, susikaupti, atsiminti pavergtą sostinę Vilnių ir baltojo erelio jungą, kurį kenčia broliai vilniečiai, duoti širdy priesaiką bei pasižadėjimą dirbti kantriai tol, kol sostinėj Vilniuj, ant Gedimino kalno suplėvėsuos mūsų trispalvė vėliava, o mes galėsime tada tik džiaugtis, matydami Lietuvą visai laisvą su sostine Vilnium, o brolius vilniečius laisvai kalbančius savo gimtąja lietuvių kalba.

14 val. buvo laikomos paskaitos apie Vilnių.

Kareivių klūbe pulko dalims paskaitą laikė vyr. ltn. Gogė, o mokomosios kuopos klasėje, mokomajai kuopai — ltn. Mickeliūnas.

Paskaitos buvo labai įdomios ir turiningos. Jose buvo nupiešta: Vilniaus įkūrimas, jo reikšmė seniau ir dabar, jo vargai ir klestėjimas, kovos dėl jo brangių turtų lietuviams ir jo atvadavimas.

Vakare kiek plačiau buvo minėjimas Vilniaus užgrobimo mieste, „Ryto“ viešbuty, kur susirinko daug vietos lietuvių bei karių.

Pranešimą bei paskaitą darė p. Dugnus ir d-ras Trūkanas. Buvo net dukart pagiedotas himnas ir 1 min. sustota ir susikaupta taip pat pagerbti ir visi žuvę už Lietuvos nepriklausomybę. N.

Geležinkelių kuopa. Ilgai lauktas p. pulk. leitn *Braziulevičiaus* vadovaujamas Karių Teatras spalių m. 20 d. sustojo Radvilišky vienam vakarui. Žinia apie tai nudžiugino kiekvieną karį. Lygiai 19 val. buvo su-

vaidinta vienas veiksmas „Paparčio žiedas“ ir vėliau vieno veiksmo komedija „Augila — nebrandila“. Abu veikalai buvo suvaidinti natūrališkai ir labai triukšmingomis ovacijomis vaidintojams dėkojo kariai. Kiekvieno noras yra dažniau sulaukti šią vaidintojų trupę. Radviliškyje yra galimybė ir kelių veiksmų veikalus vaidinti, nes scenos dydis ir dekoracijų pasirinkimas tą leidžia. Todėl turime vilties, kad artimiausioj ateity Karių Teatras nepravažiuos pro šalį Radviliškio, kaip tai anksčiau jis darė. Kp. B.

Ukmergės įgula. Š. m. spalių mėn. 20 d. įvyko futbolo rungtynės tarp vietinės I kom. „Makabi“ ir 1 p. p. I komandos. Nors pulko komanda žaidė silpnąj sudėty (4 žaidėjai II kom.), bet rungtynes laimėjo 3:1 savo naudai.

Spalių mėn. 21 d. pulko I komanda žaidė su vietine „Tauro“ I komanda. Rezultatai 5:1 „Tauro“ naudai. Rungtynės pulkui labai nelaimingos. Kas galėjo manyti, kad pulkas pralaimės ir dar tokiais rezultatais? Pralaimėjimo priežastys yra šios: 1) pulko vartininkas į šias rungtynes, po vakarykščių, išėjo iš ligoninės lovos, 2) Nebuvo 4 pirmos komandos žaidėjų. 3) Visuomet gerai žaidęs dešinysis bekas įvarė į savo vartus 3 golus. 4) Visi žaidėjai buvo privargę po vakarykščių rungtynių. Bendrai — „Tauras“ laimėjo neuztarnautai, bet vis tik Ukmergės nugalėtojo vardas sulig taškų skaičium lieka pulkui.

Gaila, kad Ukmergės visuomenė mažai lanko rungtynes. Tas pats galima pasakyti ir apie kai kuriuos karius. Liūdna, kad gatve vaikšto grupėmis ir neuzsuka į sporto aikštę. Masalas.

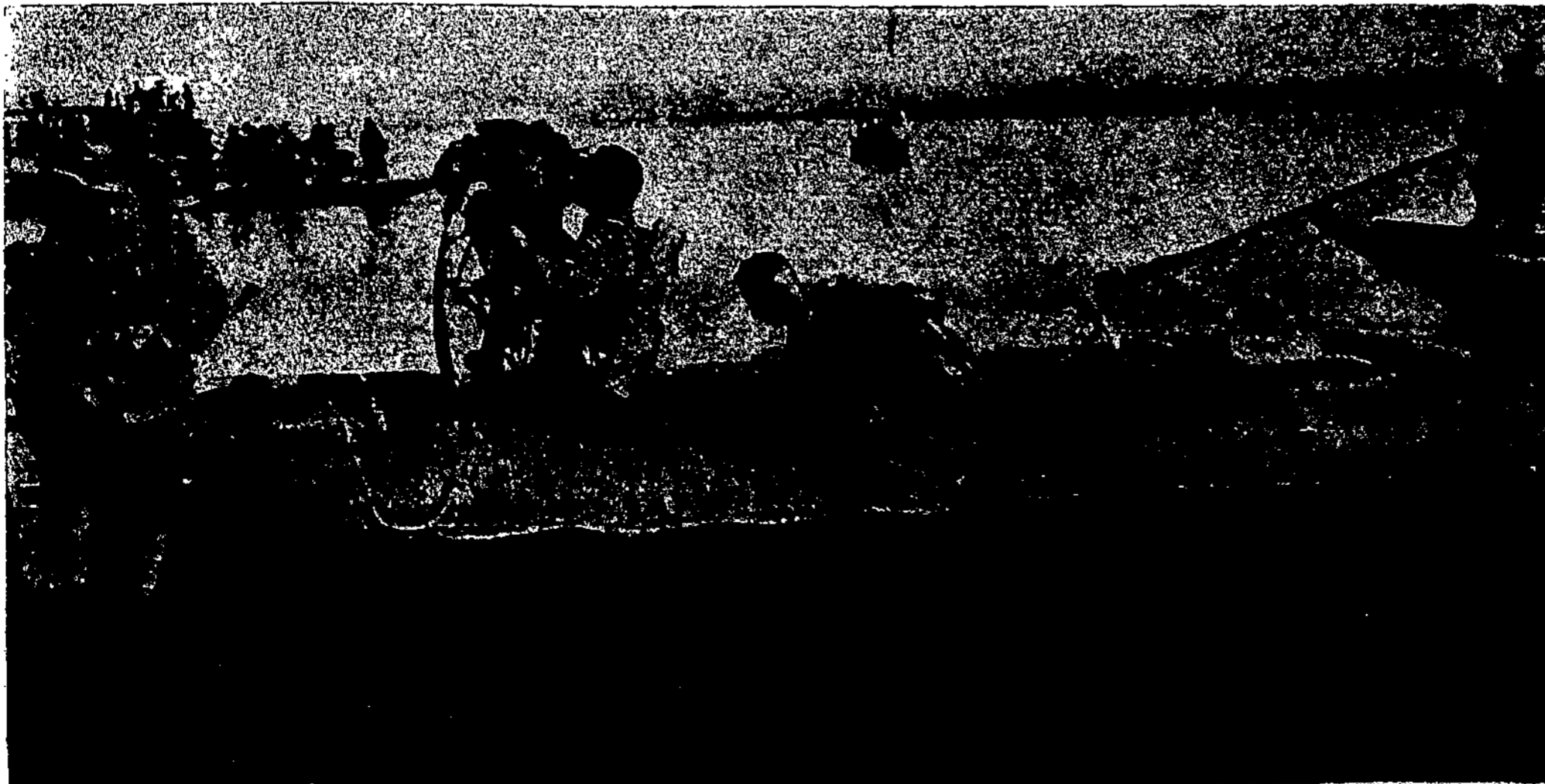
SVETIMŲ VALSTYBIŲ KARIUOMENĖS.

Ant nugaros nešama valtis.

Vokietijoje vandens sporto mėgėjai paskutiniu laiku pradėjo net labai plačiai vartoti sudedamąsias bei pripučiamąsias valtis (laivelius).

Sudėliota šitokia valtis, drauge su varikliu (motoru) ir benzino bei alyvos atsarga, sveria iš viso tiksliai apie 50 kilogramų. Ją (sudėtą) gali nešti vienas arba du žmonės. — Minėtos valtys korpas yra padirbtas iš plonos neperšlampamos medžiagos. Ši valtis galima labai greit pripūsti, panašiai kaip pripūčiama dviračių arba automobilių kameros. Valties užpakalyje pritvirtinamas variklis bei vairas — ir valtis tuo būdu būna paruošta plaukimui.

Tokioje valtyje — pūslėje gali tilpti 8—10 žmonių.

Vokiečių kariuomenės pripučiamoji valtelė kėlimosi metu per upę.

Šios pripučiamosios variklinės valtys gali būti vartojamos ir kariuomenės reikalams. Jomis ypač galės sėkmingai naudotis žvalgomosios partijos, kai joms tenka žvalgyti ar šiaip veikti ežeruose, upėse ir netgi jūrų pakraščiuose. Jau daromi bandymai tuo tikslu.

Kariško laivyno aviacija.

Pati turtingiausioji pasaulyje valstybė, Jungtinės Žemių Amerikos Valstybės be paliovos ir energingai ruošiasi karui, svajodamos apie galybę visame pasaulyje. Jos pirmiausia atkakliai siekia svarbiausio savo tikslo — viespatauti Ramiajame vandenyne. Kad galėtų pasiekti tą tikslą, Jungtinėms Amerikos Valstybėms tektų atkakliai kariauti su

isigalėjusiomis vandenynose — Anglija ir Japonija. O tokis karas su šiomis valstybėmis būtų labai rimtas, atkaklus ir, greičiausia, užtruktų ilgam laikui. Dėl to amerikiečiai labai rūpestingai ruošiasi karui.

Ramusis vandenynas yra pats didžiausias visame pasaulyje vandenynas. Priesingųjų laivynų kova Ramiojo vandenyno placiose vandens erdvėse negalės būti sėkminga, jeigu abiejų priesininkų kariški laivai nebus aprūpinti ypatingai geromis žvalgyimo priemonėmis.

Kiek žinome, oro žvalgyba yra pati greičiausia ir gali išžvalgyti tolimus plotus. Žemyno karo sąlygose lėktuvas ne visada ir ne viską gali susekti, įžiūrėti, kas žemės paviršiuje darosi. Tas atsitinka dėl to, kad žemyne (žemės paviršiuje) kariuomenės dalys gali įvairiais būdais maskuotis, pasislėpti. Kas kita jūrose. Lėktuvas jūroje yra nepamainoma ir būtina žvalgyimo priemonė. Čia lėktuvui tenka veikti geresnėse sąlygose, nes bekrastė vandens erdvė negali paslėpti nei priešininko laivų, nei jų judėjimo. Beveik visai negalima vandens paviršiuje užsimaskuoti ir tuo būdu pasislėpti nuo oro žvalgy.

Aukštai vertinama šitas teigiamas sąlygas, kurios yra palankios oro žvalgybai viršum jūros, Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybė smarkiai plečia lėktuvų statybą ir net skubotai ginkluoja lėktuvais savo karišką laivyną.

Šių lėktuvų paskirtis — vykdyti tolumo žvalgyimo uždavinius savo jūrų laivyno priešakyje.

Dėl to visa, kas čia pasakyta, kiekvienas iš 18 amerikiečių linijos laivų turi (vežasi su savim) 3 lėktuvus ir 2 katapultas jiems pakilti į aukštumą. Desimt žvalgomųjų („Amacha“ klasės) kreiserių turi kiekvienas po du lėktuvus laive. 18 naikinamųjų laivų turi kiekvienas po 1 lėktuvą. Tuo tarpu dar tik 9 nardomieji laivai turi lėktuvų; kiti nardomieji laivai gaus lėktuvų netolimoje ateityje. Dalis padedamųjų kariškų laivų taip pat turi po keletą lėktuvų.

Tuo būdu, kariški amerikiečių laivai turi didelį kiekį savų lėktuvų. Be to, daugybę laivų turi didieji lėktuvlaičiai (aviobazės arba laivai — lėktuvinės). Tokia jūrų laivyno aviacija leidžia labai išplėsti kariško laivyno savarakiškumą karo veiksmuose.

Kariškos bei sporto organizacijos. Europos didžiosios valstybės, be kariuomenių, turi dar daugybę įvairių kariškų ir sporto organizacijų.

Vokietijoje iš viso priskaitoma 22 kariškos organizacijos su 4.839.000 narių ir 62.392 sporto draugijos su 6.657.000 narių; kariuomenės skaičius — 100.000; gyventojų skaičius — 63,3 milijonai.

Prancūzijoje: — kariškos bei sporto organizacijos turi — 1.100.000 narių; tautiška atsargos karininkų sąjunga — 85.000 narių. Kariuomenės skaičius — 727.500; gyventojų skaičius — 40,7 milijonų.

Italijoje — fašistų milicija — 260.000 narių; avangardistai (vaikiniai nuo 14 iki 18 metų amžiaus) — 242.000; Balilla — (vaikai nuo 8 iki 14 metų) — 294.000 narių; kitos fašistų organizacijos — 1.372.000 narių. Kariuomenės skaičius 373.000; gyventojų skaičius 40 milijonų.

Austrijoje — „Heimwehr“ — 50.000 narių; Respublikos gynimo sąjunga — 29.500 narių; Kautynių fronto kovotojų sąjunga — 11.000. Kariuomenės skaičius — 23.000; gyventojų skaičius — 6,4 milijonai.

Kiek Amerikai kainuoja jos karo laivų išlaikymas. Amerikos jūrų ministerijos žiniomis, kiekvieno karo laivo, esančio ištisus metus rikiuotėje, vidutiniškai išlaikymas kainuoja: linijos laivo — 2.400.000 dolerių, didelio kreiserio — 800.000 dol., lengvojo kreiserio — 500.000 dolerių, lėktuvlaivio (senesnio tipo) — 750.000 dol., kontrtorpedininko — 260.000 dol., nardomojo laivo 100.000 — 150.000 dol.

Prancūzijos aviacijos manevrai. Š. m. rugsejo mėn. 14 — 16 d. prie Paryžiaus įvyko dideli aviacijos manevrai, kuriuose dalyvavo 350 lėktuvų ir daug artilerijos ir kavalerijos dalių.

Prožektorius ant lėktuvo. Prancūzijoje, viename netoli Paryžiaus esančiame aerodrome buvo padaryti įdomūs bandymai: kai lėktuvas tūpė žemėn, jis buvo apšviečiamas prožektoriaus, kuris pastatytas ant paties lėktuvo. Prožektoriaus šviesa siekė 450 metrų. Bandymai pavyko gerai.

Į naujų tankų tipai. Dabartiniu laiku amerikiečiai išdirbinėja naujus tankų tipus. Projektuojama 2 nauji tankų tipai. Manoma padaryti toks mažas vienavietis tankas, kuris būtų valdomas kojomis, kad tanke sėdinčio kareivio rankos būtų laisvos šaudymui iš kulkosvaidžio. Tas kulkosvaidis turėtų būti lengvai pernešamas, kad galima būtų juo naudotis ir esant ne tanke. Kito tipo tankas turėtų būti kaip ir judomoji tvirtovė, kurią tilptų apie pusę kuopos kareivių. Toks tankas turėtų lengvai šliaužti snardytis artilerijos šovinių vieta, kurioje, be to, būtų ir kitų įvairių kliūčių.

Lenkams jūrose nesiseka. Lenkų mokomasis būrinis laivas „Iskra“, kuriam, plaukiodami Europos pakraščiais, atlieka praktišką lenkų karo laivyno karininkų mokyklos karininkai; š. m. spalio mėn. 5 d. La Manche susidūrė su norvegų garlaiviu, kurio vardas dar kol kas nenustatytas. Nuo susidūrimo „Iskra“ smarkiai nukentėjo ir ėmė sauktis pagalbos. Išgirdęs „Iskros“ signalus, iš Dover'o uosto atplaukė buksirinis laivas „Lady Duncan“, kuris ir pagabeno „Iskra“ į uostą. Lenkų laive be karininkų ir nuolatinės laivo įgulos buvo karo laivyno karininkų mokyklos jaunesniojo kurso 25 kariūnai.

Japonų kariuomenės tautiškas. Japonų karo ministeris paskyrė tam tikrą komisiją, kuriai pavedė sudaryti priemonių projektą apsaugoti kariuomenę nuo kenksmingų jai idėjų.

Vokiečių gelež. policijos mokymas. Nuo šių metų Vokietijos geležinkelių apsaugos (policijos) tarnautojai pradėdami reguliariai mokytis šaudybos. Tas mokymas įeina į tarnybos pareigas. Per metus kiekvienas geležinkelių policijos tarnautojas turi atlikti keturis šaudybos pratimus. Šiam reikalui, kaip šaudybos instruktoriai, prikomandiruojami reikšverio vyresnieji puskarininkai.

Vokiečių karininkų kadro papildymas iš puskarininkų. Svarstant kariuomenės biudžeto projektą, vokiečių karo ministeris savo prakalboje tarp kitko paminėjo, kad po didžiojo karo iš puskarininkų į karininko laipsnį pakelta 209 žmonės. Iš jų 117 žmonių dar ir dabar tarnauja karinomenėje; iš jų skaičiaus 52 turi kapitono laipsnį.

Fotografavimas iš oro nakties metu. Prancūzų kariškos spaudos žiniomis, pavasarį lakstykloje ties Paryžium buvo pirmą kartą bandoma fotografuoti iš oro nakties metu. Bandymai buvo daromi dalyvaujant prancūzų kariškos aviacijos vadovybės atstovams. Pats išradimas laikomas didžiausioj paslapy.

Tik yra žinoma, kad fotografavimo objektas apšviečiamas sprogstančios bombos, kurioje yra 1 kilogramas magnezijos. Ši bomba išmetama maždaug 100 metrų atstumo nuo fotografuojamojo daikto; dėl to pastarasis būna apšviestas iš viso tiksliai per vieną penkiasdešimtąją sekundos dalį.

Prancūzų spaudos pranešimu, tas pirmasis bandymas nedavė sprendžiamųjų rezultatų, nes bomba per daug toli sprogo, o aparato objektyvas nebuvo pakankamai apšviestas.

LIETUVOJE.

Švęs Didžiojo Vytauto mirties sukaktuves. 1930 m. sukanka 500 metų, kai mirė Didysis Lietuvos Kunigaikštis Vytautas. Tų sukaktuvių minėjimui susirūpino mūsų visuomenė. Spalio 27 d. tuo reikalu įvyko pasitarimas Kaune. Iškilimams ruošti išrinktas vyriausias komitetas, kuris rūpinsis kuo iškilmingiau minėti Vytauto mirties sukaktuves.

Plečkaitininkai iš galvos kraustosi ir siekdami savo tikslų įvairiais būdais nori sudrumsti lietuvių visuomenę, nors tai jiems nesiseka ne tik Nepriklausomoj Lietuvoj, bet ir okupuotoj. Norėdami suardyti Lietuvos santykius su jos kaimynais, dažnai platina įvairius atsišaukimus, kuriais kursto lietuvius prieš vokiečius. Tokių atsišaukimų rasta išklijuota, tarp kitų vietų, ir spalio 20—21 d. Jonavoje ir A. Panemunėje.

Apdovanojo čekoslovakų karius. Spalio m. 28 d. Čekoslovakija šventė savo Nepriklausomybės 10 metų sukaktuves. Spalio m. 24 d. mūsų Užsienių Reikalų Ministerijos generalinis sekretorius ir įgaliotas ministeris Čekoslovakijai dr. Zaunius išvyko į Čekoslovakiją dalyvauti minėtoje šventėje ir įteikė 15 Čekoslovakijos karininkų D. L. K. Gedimino ordinus, kuriais Lietuvos Respublikos Prezidentas apdovanojo šiuos Čekoslovakijos karininkus II laipsniu: kariuomenės inspektorius gen. A. Podhaisky; III laipsniu: pulk. Hrabčik, pulk. Itn. Nalot, pulk. Itn. Bardonenche, pulk. Itn. Tomas Sedlaek, pulk. Itn. Byčiste ir pulk. Itn. Jozef Holda; IV laipsniu: mjr. Lafay, št. kpt. Churavy, mjr. Karel Prašek, kpt. František Kučera, mjr. L. Šimko, mjr. L. Šandera, kpt. J. Chleboun ir kpt. Rožička.

Vėl amerikiečiai apsilankė. Spalio m. 19 d. atvyko į Lietuvą Amerikos lietuvių ekskursija iš 18 žmonių. Su jais drauge atvyko ir Amerikos „Vienybės“ redaktorius p. J. O. Širvydas, kuris apsigyvens Južintų m., Rokiškio apskr. Spalio m. 26 d. p. J. O. Širvydas apsilankė „Kario“ redakcijoje ir užsisakė „Kari“.

Kada norės, tada kalbės. Paštų, Telegrafų ir Telefonų Valdyba turi įsigijusi keletą telefono automatų. Vieną tokių automatų neužilgo pastatys Kauno pašte. Noris kalbėti, galės įmesti į tam tikrą automato skylutę 50 ct., automatas atsidarys ir bus galima kalbėti. Šie automatai bus tuo patogūs, kad galima bus juo kalbėti, kada tik nori, nors ir vėliausią naktį.

Kino vagonas važinėja po Lietuvą ir demonstruoja filmas. Paskutiniu laiku jis demonstravo Šiauliuose.

Pagavo lenkų šnipą. Neseniai Vištyčio m. pagavo lenkų šnipą Joną Kalinauską. Jis laiškais pranešėdavo lenkams apie Lietuvos kariuomenę, šaulius, manevrus ir t. t. Jis turi dar tik apie 20 metų amžiaus.

Nori grįžti Lietuvon. Krašto Apsaugos Ministerija gavo iš Brazilijos — San Paulo m. — laišką, kurį rašo keletas Brazilijos lietuvių. Jie prašo, jeigu kiltų karas, tai kad juos pagabentų vyriausybės lėšomis į Lietuvą ir jie stotų savanoriais į kariuomenę.

UZSIENIUOSE.

Lenkai gerinasi. Lenkų užsienių reikalų ministeris Zaleskis pakviė į Lenkiją apsilankyti Tautų Sąjungos generalinį sekretorių Drummondą ir viceseckretorių Sigmurą.

Derasi Tolinieji Rytai. Iki šiol buvo įvairių nesantykių tarp kiniečių ir japonų. Paskutiniu laiku bando jie susitaikyti ir derasi ginčytiniais klausimais. Tikisi, kad derybos sėkmingai baigsis.

Nenori naujų reformų. Afganistano karalius pasivažinėjes Europoj ir pamatęs jos kultūrą, sumanė ir pas save įvesti europiečių įpročių ir kultūriškai kraštą pakelti. Tamsūs ir prieta-

ringi afganistiečiai karaliaus reformoms smarkiai priešnasi ir ke-
liose vietose net sukilo. Karaliui teko griebtis griežtų priemonių
ir keletą net mirtimi nubausti.

Amerikiečiai mokosi lietuviškai. Amsterdamo m., netoli
Ninjorko, įsteigti lietuvių kalbos kursai. Juos lanko ne tik suame-
rikonėjęs lietuvių jaunimas, bet ir svetimtaučiai.

Sproges benzino sandėlis Cordobės mieste (Argentinoj)
sugriovė 6 namus, jų tarpe vienus banko rūmus. Be to, paskuti-
niu laiku girdėti spaudoj apie statomų namų sugriuvimą. Neseniai
sugriuvo vienas namas Paryžiuje. Iš po griuvusių ištraukta 19
žmonių lavonų.

Bloga, kada uodega paskui seka. Lenkai smarkiai susi-
ginčijo su Dancigu (savo koridorium), kam jie pasiuntė savo atsto-
vus į Ženevos konferenciją dvigubiams mokesčiams panaikinti.
Lenkai, sako, kad Dancigas neturi teisių savo atstovus siųsti, nes
juos atstovaujanti Lenkija.

Graikai nori ramybės. Yra pasirašyta Graikijos ir Italijos
sutartis, kurios tikslas palaikyti neramiuose Balkanuose taiką. Dėl
dažnų neramumų Balkanuose žymiai kenčia krašto pinigine padė-
tis. Šiai sutarčiai Graikijos parlamentas visiškai pritarė.

Slapta sutartis sukėlė nepasitenkinimų. Jau anksčiau
rašyta, kad susektoji Anglijos Prancūzijos slapta jūrų ginklavimosi
sutartis Amerikos vyriausybei ir visuomenėj sukėlė nepasitenkinimų.
Be Amerikos šia sutartimi dar nepatenkinti Italija ir Japonija.

Prancūzija aptvino. Kai kuriose Prancūzijos vietose kilo
didelis potvynis. Kai kur laukuose vauduo siekia 3 metr. gilumo.
Sunaikinti pasėliai, žmonės bėga ir varo gyvullus, slėpdamiesi nuo
potvynio, arba ieško prieglaudų ant namų stogų.

Lietuvį kunigą pakėlė į majorus. Šių metų pradžioje
Amerikos Jungt. Valstybių prezidentas pakėlė į majoro laipsnį
lietuvių kunigą Jonaitį. Kun. Jonaitis 1898 m. išvažiavo iš Lietu-
vos į Ameriką. 1918 m., Amerikai paskelbus karą Vokietijai, kun.
Jonaitis stojo savanoriu (eiliniu kareiviu) į Amerikos kariuomenę.
Po aštuonetos savaičių buvo pakeltas į leitenanto laipsnį ir paskir-
tas karo kapelionu. Dalyvavo kautynėse ir 1918 IX. 7 buvo sun-
kiai sužeistas. Po karo buvo paskirtas rezervan su kapitono laipsniu.

Praeitais metais kun. Jonaitis buo apsilankęs Lietuvoje. Da-
bar jis yra klebonu Stanton mieste šv. Petro parapijos bažnyčioje
(Nebraskos valstijoje — Amerikos J. V.).

Naujos knygos.

Jau pasirodė senai lauktas ir reikšmingas mūsų litera-
tūros spragose žurnalas „**Meno Kultūra**“, kuris žada eiti
kas savaitė.

Gerai žinome, kaip sunki ir trumpa visų mūsų žurnalų
gyvenimiškoji laimė: čia gimsta, čia miršta. Tačiau svar-
biausia, kad gimsta ir su pasiryžimu ir šviesiu pasitikėjimu
eina purenti mūsų literatūros ir meno dirvonų. Juk, iš tikro,
Lietuva — dainių ir poetų kraštas, o padoraus rimto tos
rūšies žurnalo ligi šiol dar neturime. Kitos tautos jų turi
ne vieną, ne du, bet keletą.

Todėl sveikintinas ir džiuginantis naujas „**Meno Kul-
tūros**“ pasirodymas ir tas kilnus tikslas bei obalsis, kurį
pasistatė sau — *padėti menui tarpti ir augti Lietuvoje ir
populiarizuoti mūsų meną užsieniuose.* Iš vienos pusės, sa-
ko redakcija, mes kritiškai fiksuosime visus Lietuvos meno
įvykius, kad jie nepražūtų, lyg krintančios žvaigždės be
jokio pėdsako, o iš kitos — rūpinsimės, kad mūsų meno
laimėjimais galėtų pasidžiaugti ir platusis pasaulis.

Pirmajam žurnalo nr. randame dalykų — Vikt. Pr.,
Galaunės, A. Jakšto, prof. Iz. Tamošaičio — Iz. Didziū-
lio, Jurgio Savickio, Ign. Slapelio, V. Zadeikos ir meno
kroniką. Be to, yra priedas, — ir jis bus nuolat smulkios
programos Kauno radio, teatro, kinų ir k.

Žurnalas dailiai išleistas — gana gausiai iliustruotas ir
papuoštas menišku viršeliu. Jis didelio formato ir susi-
deda iš 24 psl. Atskiro nr. kaina 2 lt. Kariams — ka-
riūnams ir kareiviams — mėnesiui — 5 lt., ligi galo metų

Kaina: metams 15 lt., pusmečiui 8 lt., 1 mėn. 1 lt. 50 ct. Kareiviams per pusę pigiau. Užsieny metams 25 lt. Atskiro nr.
kaina 30 ct. visiems. **Skelbimai:** petito eilutė 40 ct.; prieš tekstą dvigubai. **Adresas:** Kaunas, Nepriklausomybės aikštė.

Leidžia Vyr. Št. Karo Mokslo Valdyba.

Redaktorius kpt. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

Šio nr. išspausdinta 2.500 egz.

— 13,50 lt. Adresas: Kaunas, Ožėškienės g-vė 21 nr.
Tel. 3-44.

Linkime pasisekimo.

„**Sodžiaus Knygynas**“ išleido naują knygą — **Motina
ir Vaikas**, vaikų auklėjimo vadovėlis motinoms. Spaudai
paruošė Ona Putvinskaitė. Kaina 1 lt.

P. Dulakis.

Kariškų knygų leidimas. Bibliografijos Instituto
žiniomis (skelbiamos instituto organe „Bibliografijos Žinios“)
1928 m. nuo sausio mėn. 1 d. iki rugsėjo mėn. 1 d.
Lietuvoje išleista 6 knygų ir 2 brošiūros*) kariško turinio.
Daugiausia išėjo leidinių iš mokymo ir auklėjimo srities —
1 knyga ir 6 brošiūros, iš karo istorijos srities pasirodė
1 knyga ir 3 brošiūros, iš artilerijos — 3 brošiūros, ginklų
mokslo — 2 knygos, pėstininkų — 1 knyga ir 1 brošiūra,
kavalerijos — 1 knyga ir 1 brošiūra, inžinerijos (technikos)
— 2 brošiūros, aviacijos — 2 brošiūros, karybos — 1 bro-
šiūra, administracijos (organizacijos) — 1 brošiūra, sveikatos
tarnybos — 1 brošiūra, intendentūros (tiekimo) — 1 brošiūra,
topografijos — 1 brošiūra.

Visos knygos ir brošiūros išleistos Kaune. Daug
išleido brošiūrų „**Mūsų Žinyno**“ redakcija, kuri nuo balan-
džio mėn. pradeda spausdinti atskirai po 50 egz. kiek-
vieno straipsnio; iš viso redakcija išleido 18 brošiūrų.
Karo Mokslo Valdyba išleido 4 knygas ir 1 brošiūrą,
Karo Mokslų Draugija — 1 knygą, Karo Mokykla — 1 knygą,
Tiekimo Valdyba — 1 brošiūrą, Centrinė Kariuomenės
Biblioteka — 1 brošiūrą, Lietuvos Karo Invalidų Sąjunga
— 1 brošiūrą ir „**Medicinos**“ redakcija 1 brošiūrą.

Birželio mėn. išėjo 9 leidiniai, rugpjūčio — 7, balan-
džio — 6, liepos — 3, gegužės — 1, vasario ir kovo —
po 1, sausio mėn. — 0.

Iš viso Lietuvoje nuo sausio 1 d. iki rugsėjo 1 d.
išėjo 402 leidiniai, tuo būdu kariško turinio leidiniai su-
daro 7,21% bendro leidinių skaičiaus.

Klimas, A. Esperanto kalbos vadovėlis. (Lerno-
libro de Esperanto por litovoj). Kaunas, „Vairo“ b-vė,
1928. 72 pusl. Kaina 1 lt. 50 ct.

Pirmas esperanto kalbos vadovėlis lietuvių kalba bu-
vo išleistas dar 1921 m.; dabar ši pirmoji laida praplėsta
ir papildyta. Be trumpos esperanto kalbos gramatikos,
knygoje duota mūsų poetų vertimų į esperanto kalbą. La-
bai naudinga knygutė norintiems pramokti esperanto (tarp-
tautinės) kalbos.

*) Brošiūra, t. y. leidinys, turįs nuo 2 iki 46 puslapių.

A. R-as.

Redakcijos atsakymai.

Biržų Jonui. Tamstos straipsnis „Nebėkim į svetimus kra-
stus“ „Kariui“ netiks, gal T. nusiųstum į „Trimitą“ ar į kitus laik-
raščius. Straipsnį „Karių kapų reikalai“ nusiųntėm Karių Kapų
Tvarkymo K-jos pirmininkui.

B-n-s. Straipsnį „Karių kapų tvarkymo reikalai“ nusiųntėm
Karių Kapų Tvarkymo K-jos pirmininkui.

Narbutui Jonui. Ištrauką iš romano apie karių kapus nu-
siųntėm Karių Kapų Tv. K-jos pirmininkui, nes straipsnis turi dau-
giau specialinio, o ne bendro pobūdžio. Toliau Tamsta galėtum ir
prašytumėm rašinėti.

Vyr. ltn. B. Grigui. „Šis tas apie dujas“ „Kary“ nedėsimė:
perdaug didelis dalykas.

J. S. Straipsnį „Dar žodelis dėl Kareivių Ramovės“ stėgimo,
kaip specialinio pobūdžio, pasiųntėm Karių Sv. Dalies vedėjui.